

A medve bőrire*

Színmű 3 felvonásban

Wass Albert Tizenhárom almafa című regényéből

Szereplők:

Táncos Csuda Mózes, a kommandói erdő pásztor	Filimon, verespataki pakurár
Rozál, a felesége	Őrmester
Kicsi Mózsi, a fiuk	Honvéd a Bakonyból
Trandafir, prefektus	Öreg székely
Duduica, a szeretője	Hivatalnok úrfi
Vitális Sámuel	Hivatalnok kisasszony
Tiszteletes	Úri legény
Jegyző	Finánc
Mendi úr, vándorárus, majd boltos	Adószedő
Fuvaros	Hadnagy
1. pakurár	Zászlós
2. pakurár	Csíki ember
1. román tiszt	A harangozó fia
2. román tiszt	Ajtónálló
Csángó katona	Pincér
1. magyar tiszt	Rendőr
2. magyar tiszt	Kormányfőtanácsos
Magyar katona	Kisbíró
Román katona	Regruta
Hadapród	Idős regruta
Újságíró	Német őrnagy
Szakaszvezető	Olasz őrnagy
Magyar őrnagy	Piaci árusok, magyar és román katonák, regruták
Román őrnagy	Botticelli-tánckar

* A színművet 2008. január 11-én Wass Albert születésének 100. évfordulója alkalmából mutatta be Bonyhádon, a város művelődési központjában a Vörösmarty Színházi Társulat Klamik Aranka rendezésében.

Középen a szín állandó elemei: meredek emelkedő sziklák, bozót, páfrányok, egy lyukas tölgyfa, majd a sűrű fenyves.

A szín bal oldalán a prefektus sátra, Táncos háza és szobája, a községháza, az adóhivatal, a kaszárnya épületének részlete. Jobbra az almafák, a kocsmá...

I. felvonás

1. jelenet

Sátor egy erdei tisztáson. A sátor előtt Trandafir és Duduica esznek, isznak, nevetgélnek, körülötük szétdobált üvegek. A sátor oldalához puska van támasztva. Táncos Csuda szolgálja fel a hússokat, és töltöget.

TRANDAFIR: Te Csuda! Van-e itt medve?

TÁNCOS (sértődötten): Hát hogy a francba ne vóna!

TRANDAFIR: Aztán merrefele van?

TÁNCOS: Merre? Hát erre is, arra is. Mindenfele. De legfőképpen mégis az Ördög Púpjánál.

TRANDAFIR: Hát akkor én majd elvadászgatok itt... (megölelgeti Duduicát) ...te pedig nézz ki az Ördög Púpjá felé... és... viheted a puskámat is. (Fejével a puska felé int.)

Táncos áhítattal veszi kezébe a fegyvert.

TRANDAFIR (Táncoshoz lép): ...de legyen eszed hozzá, hogy úgy nézzen ki a dolog, mint ha én löttem volna. Olyan ajándékot kapsz, hogy soha el nem felejtéd!

TÁNCOS: Meglesz, préfektus úr! (El.)

Trandafir egyre hevesebben csókolgatja Duduicát, vetkőzteti, majd a sátorba bújnak, ahonnan vad szeretkezés neszei hallatszanak.

Közben lassú sötét, majd világos.

A sátorból horkolás.

TÁNCOS (be. Rázza a sátor ponyváját): Hé! Tesék fölkelni, préfektus úr, de sietve ám!

TRANDAFIR (ijedten kidugja a fejét): Mi? ... He?

TÁNCOS: Itt a medve!

A sátorban Duduica sikolt.

TRANDAFIR (alsónadrágban ugrik ki a sátorból): Hol?

TÁNCOS: Az Ördög Púpján.

TRANDAFIR (megnyugodva): Az más. Hát ha ott van, akkor az egészen más.

TÁNCOS: De tessék ám jönni most azonnal, hadd mutassam meg a fekvésit a komának! Aztán majd oda tetszik menni, s egy helyben agyon tetszik durrantani ökelmét!

TRANDAFIR (lelkesen): Gyerünk! (Beszól a sátorba) Duduica, gyere te is! Nézd meg, hogyan kell elbánni a medvékkel!

Duduica kilép a sátorból.

Trandafir is sebtiben öltözik, fényképezőgépet akaszt a nyakába.

Elindulnak Táncos vezetésével; másznak a sziklák, bokrok között.

Trandafir nyög, Duduica sóhajtozik.

TÁNCOS (hátranézve): Hajjaj! Aki fél a víztől, nem eszik halat. Meg vagy-e töltve a puska?

Trandafir leveszi a válláról a puskát, megtölti.

TÁNCOS: Halkabban, a teremtésit a kezinek! Meghallja!

Duduica remeg a félelemtől.

TRANDAFIR (Duduicára mutat): Őt itt hagyjuk, ugyebár?

TÁNCOS (szörnyülködve): Hogy is gondolhat ilyet?! Hátha még beléje botlik valami rusnya barom. Itt csupa medve az egész hegy!

DUDUICA: Jézusmáriám... (Trandafirhez) Nem kellene inkább visszatérni, Jonelem, mézecs-kém?

TRANDAFIR (gőgösen): Ugyan... gyere csak mögöttem, majd én megvédelek!

TÁNCOS (*Trandafirhez*): Aztán ide figyeljen! Ahogy föláll, lőjön a szügyibe. De jól célozzon ám, és gyorsan, ha Istent üsmer, mert másként megeshetik, hogy lerohan bennünket a rusnya féreg, s akkor ízekre szed, mint a csutakot. Na, gyűjjenek! De zaj nélkül, hallják-e?

Mennek tovább.

TÁNCOS (*suttogva mutat előre. Trandafirhez*): Ha felkél, azonnal tessék ám löni... most tessék csak előremenni... lassan... ott aluszik ökelme a szikla tövéen... ott ni! Nem lássa? Ahol a fatuskó vége van... most megmozdította a fejét! Teremtésit a szeminek, nem lássa?!

TRANDAFIR (*vállához emeli a puskát, és előre-ugrik. Ordítva*): Kelj föl, Nyikuláj! (Lő)

Medvemordulás.

DUDUICA (*sikolt*): Jaj, anyám! (*Táncos vállára ájul*)

TÁNCOS (*fél kézzel Duduicát markolássza, másikkal kezével Trandafir hátát öklözi*): Lőjön rá még egyet! Lőjön!

Medvebődülés.

TÁNCOS (*Trandafirhez*): Lőj már, Isten préfektusa!

Trandafir rémulten rálő a fákra.

TÁNCOS (*Trandafirhez*): Na... vaj egyet eltalált maga is. Hát ide figyeljen! Én elmegyek a nyomába, maga pedig várjon itten. Fogja meg ezt! (*Átnyújtja az alélt Duduicát. El.*)

Duduica leroskad.

TRANDAFIR (*Duduica mellé dől. Zsebkendőjével törli a homlokát*): Phú, de nagy volt!

DUDUICA: Elpusztítottad?

TRANDAFIR: ...azt hiszem...

DUDUICA: Jaj, Jonel! Milyen fekete volt, és milyen szőrös! Váj Jonelkám, váj... hátha visszajön... váj, Jonel, mi az a feketeség? (*Mutatja*) Ott! Jaj, ott!

Trandafir kap a puska után. Üres. Kaparász a zárja körül, alig tudja kinyitni. Tépi.

TÁNCOS (*kilép a fák közül*): Na, gyűjjenek!

TRANDAFIR: Te vagy az, Mózsikule? Mózsikám, testvérem!

TÁNCOS: Hát a préfektus urat mi lelte?

DUDUICA: Azt hittük, hogy medve!

TÁNCOS (*vigyorogva*): Nem a, csak székely, akit lám az a megtiszteltetés ért, hogy tévedésből testvére lett a préfektus úrnak. Na, hanem most gyűjjenek ám, mert megvagyom az igazi is!

TRANDAFIR: Micsoda?

TÁNCOS: A medve.

DUDUICA (*sikolt*): Hol? Jaj, hol?

TÁNCOS: Ahajt fekszik az aljban.

TRANDAFIR: Mégis csak derék ember vagy, Mózsi!

TÁNCOS: De a medve se kutya!

DUDUICA: Él-e még?

TÁNCOS: Ammá soha többet, sze tán parancsba adta neki a préfektus úr a halált. Ámbár furfangos állat az ilyen.

TRANDAFIR: Aztán miért?

TÁNCOS: Úgy van az, hogy az ilyen lött medvének átkozott szokása van: előbb megkerüli a hegyet, aztán visszatér arra a helyre, ahol megsebesítették. S akit ott meglel, azt forgácsná szakítja. De előbb megkerüli a hegyet, ha bírja. Hát ez nem bírta.

Ismét hegymászás.

TÁNCOS (*egy bokor mögé lép, csak a hangját halljuk*): Tessenek csak bátran közelebb jönni! Ennek már az oldalát is megvakarhatják, mint a konyhamalacnak otthon. (*Kihúzza a bokor mögül a medve tetemét.*)

DUDUICA (*megérinti*): Milyen kemény! S egészen hideg!

TÁNCOS: Nagy hidegség van ám egy ilyen fenevadba'. S rettentő erő! Csuda keménység minden porcikája.

DUDUICA: Mekkora fogai vannak! S mekkora körmei! (*Trandafirhez*) Juj, Jonel drága, hogyan is merete megtámadni ezt a szörnyűséges állatot!

Trandafir leveszi nyakából a fényképezőgépet, Duduicának adja, majd egyik lábával rálép a medvére.

A fényképezőgép villanása.

2. jelenet

Piac

Táncos ödöng az árusok között. Odalép Vitális Sámuelhez. Vitális előtt facsemeték.

TÁNCOS: Maga meg mit árul?

VITÁLIS: Én a szegény emberek jövődjét. S maga mit keres a többi között?

TÁNCOS: Én csak a magam jövődjét. De úgy, hogy nekik is igazuk legyen.

VITÁLIS: Kiknek?

TÁNCOS: Hát teszem azt, a préfektusoknak.

VITÁLIS (*legyint*): Azoknak mostanában mindig igazuk van.

TÁNCOS: Jó, jó... de nékem az nem jövődjő!

VITÁLIS: Hát az nem.

TÁNCOS: Na lássa! Pedig én olyasmit keresek, hogy nekem jövődjő legyen, s ökelme se hazudjon azért.

VITÁLIS: Kicsoda?

TÁNCOS: Hát a préfektus.

VITÁLIS: Az itteni?

TÁNCOS: Az hát.

VITÁLIS: Hát a meg mit mondott?

TÁNCOS: Ő csak azt, hogy olyan ajándékot ad, amit soha el nem felejték.

VITÁLIS: Ha préfektus volt, és ezt mondta, akkor félek, hogy igazza lesz.

TÁNCOS: De már ide is adta!

VITÁLIS: Micsodát?

TÁNCOS: Ötszáz lejt.

VITÁLIS: Annyit-e?

TÁNCOS: Annyit.

VITÁLIS: Még jó.

TÁNCOS: Miért jó?

VITÁLIS: Mert öt botot is adhatott volna, s neki úgy is igazság marad. Azt sem felejtí el az ember egyhamar.

TÁNCOS: Maga annyit kapott?

VITÁLIS: Én annyit, pedig az nem is préfektus volt, csak jegyző.

TÁNCOS: Az már csak közöttük számít. Nekünk, ha kicsi, ha nagy, mindig jégeső.

Csend.

TÁNCOS: Aztán miféle borzas jövődjőt hordoz itt maga a szegénységnek?

VITÁLIS (*föhlélnkülve*): Én? Én, hallja... éppen azt, amit maga keres.

TÁNCOS: Tán nem?

VITÁLIS: De igen ám! (*mutatja a facsemetéket*) Mert ez éppen olyan jövődjő, hogy még a préfektus úr igazságán sem esik csorba miatta. Az ötszáz lejért nemcsak öt botot, de éppen húszat kaphatik...

TÁNCOS (*nézegeti a gyümölcsfákat*): De a jövődjővel mi történik?

VITÁLIS: Pojnyik almából léssen a legderekabb pálinka.

TÁNCOS: De huszonötével betegség.

VITÁLIS (*fölhorkan*): Miért? Lám a zsidó negyvenért méri literjét! S húsz esztendő múlva tíz literre valót is lerázhat egyről!

TÁNCOS: Én le, ha élek.

VITÁLIS: S ha nem, lerázza más!

TÁNCOS: Vigasztalásul kevés.

VITÁLIS: Elég annak, aki megissza a torán.

Nézik egymást.

TÁNCOS: Hát ha úgy van már, akkor egye fene, húszért! *(Belecsap Vitális markába.)*

VITÁLIS: Huszonháromért akár fináncot is akaszthat rá! Minden fára egyet!

TÁNCOS: Legyen igaza, itt van huszonkettő! *(Fizet)* S ami marad, azt megisszuk a homoródi szászokéból... mert hát mind a ketten székeleyek volnánk azért, amiért még préfektusok is vannak!

3. jelenet

Táncos Csuda háza. Éjszaka. Kutyaugatás. Táncos be a facsemetékkal.

TÁNCOS: Ne ugass, hé! Nem látod, hogy préfektusi dologgal járok? *(A szín kivilágosodik)* Keljetek föl!

Rozál fektéből felül az ágyban.

TÁNCOS: Nem értitek? Felkelni, egy-kettő!

ROZÁL: Mi a súlynak?

Kicsi Mózsi a fejére húzza a takarót.

TÁNCOS: Azért, mert a jövődő lépett bé vélem a házba, s azt fektibe köszönteni nem illedelmes.

Rozál sóhajtozva kikászálódik az ágyból, Kicsi Mózsit is fölébreszti.

TÁNCOS: Itt van, né! *(A gyümölcsfákat odaállítja az asztal mellé.)*

ROZÁL *(álmosan pislogva):* Mik ezek a nyavalyák?

KICSI MÓZSI: Tán nem kerítésnek való vesszőt hozott, édesapám? Amiatt ugyan kár volt ippeg Brassóig elmenni!

TÁNCOS: Mondottam, oktanok, hogy a jövődő lépett bé vélem együtt a házba. Gyümölcsfák ezek, mégpedig préfektustól valók!

ROZÁL: Akkor vackornál egyéb nem is terem meg rajtok. *(Visszabújik az ágyba)* S pénzt megnyit adott? Telik egy tehénre?

Csönd.

TÁNCOS: Azért nem kötjük föl magunkat.

ROZÁL *(felijed):* Ennyi az egész? *(Befordul a fal felé.)*

TÁNCOS *(sóhajt):* Nem baj, na. *(Megmarkolja és fölemeli a fákat)* Méges csak jövődő lesz ezekből! Ha tük nem is hiszitek, s ha a préfektus maga sem akarja, akkor is!

4. jelenet

Állnak a gyümölcsfák. Táncos az utolsó csemetét ülteti. Ásó a kezében.

TISZTELETES *(be):* Békesség Istentől!

TÁNCOS: Békesség Istentől!

TISZTELETES: Hallom, Mózsi fiam, hogy gyümölcsfákat ültettél.

TÁNCOS: Én azt.

TISZTELETES *(kenetteljesen):* Tisztességes igyekezet. Csakhogy ahhoz érteni is kell ám! A gyümölcsfákat tavasszal ültetik, édes fiam, mert kényes szerzet az...

TÁNCOS: Ha kényes, akkor ne jöjjön székeleynek a Kommandó alá.

TISZTELETES: Legyen áldás a munkádon, Mózsi fiam. *(E)*

Táncos dolgozik tovább.

JEGYZŐ *(be):* Te Csuda! Hát ezek azok a gyümölcsfák, amiket ültettél?

TÁNCOS: Tán baj van velük?

JEGYZŐ *(csóválja a fejét):* Ti, székeleyek nem akartok tanulni. Miért nem kérdeztél meg engem, hogy miképpen kell ültetni a gyümölcsfát? Nem ered meg ezekből egy sem!

TÁNCOS (*fölhorkan*): Miért? Sze tán első osztályú állampolgárok azok is! Préfektusi pénzből valók!

JEGYZŐ (*békítőleg*): Nana, nem azért... de a gödröket legalább fél esztendővel előbb meg kellett volna ásni, hogy dolgozza meg az idő a földet.

TÁNCOS: Az idő? Megdolgozta már mindenféle idő ezt a székely földet éppen eléggé, jegyző úr, kérem. Sze csak magik is mióta itten vannak már!

JEGYZŐ: Tán a románokra gondolsz, te?!

TÁNCOS: Dehogyan... csak a... jegyzőkre. Nincsen nekem a románokkal semmi bajom. Tán emberek azok is, nem-e? Teremtett az Úristen annyiféle erre a világra, hogy maga se győzi számontartani. Még emberevő szerecsen is van, hallott-e arról? Én ugyan nem haragszom rájuk, miért is haragudnék. Csak a végén meg ne egyenek.

JEGYZŐ: Bolond beszéd... na minden jót! (*El.*)

Táncos tisztogatja az ásót.

Mendi úr be.

TÁNCOS: Jó, hogy jön, Mendi úr! Pakk duhányt, adjisten!

Mendi átadja a dohányt, Táncos fizet.

MENDI: Miféle fákat ültetett, Táncos úr?

TÁNCOS: Nem figefát, ne féljen.

MENDI: Mért hogy félnék attól?

TÁNCOS: Mert a figefától félnék a zsidók Krisztus urunk óta, azért iszkoltak úgy el Palesztinából.

MENDI: Dehogyan azért, dehogyan!

TÁNCOS: Hát ugyan miért?

MENDI: Mert Palesztinában nem volt székely!

TÁNCOS: Nem-e? Hát az apostolok mik voltak?

MENDI: Éppen olyan zsidók, mint én!

TÁNCOS: Nocsak! S nekünk azt taníták az iskolában, hogy igaz emberek valának mind egy szálig.

MENDI: ...hm... ha eladó gyümölcsöcsé lesz, csak szóljon, Táncos úr! (*El.*)

5. jelenet

A táncos Botticelli Tavasz című képe alakjainak jelmezében a fákra helyezi az érett gyümölcsöcséket.

Táncos büszkén járkal a táncosnők és a fák között.

TÁNCOS: Nem hazuda a sipkás ember. Akkurátus székely fák vagytok, ha még ilyen esztendőben is kedvetek van teremni.

FUVAROS (*kezében ostorral be*): Szépek a fáid, Mózsai!

TÁNCOS: Akárhogyan is vélekedett róluk a világ, kettő híjával mind megeredt az első tavaszon. Lombot is vetettek, ügyeset. Rájövő télen néhányat megrágtak a nyulak, mert elfújta róluk a szél a kórét. Ezekből ismét elpusztult kettő. Egyet szénahordáskor letaposott a bivaly. Egyet valami erre tévedt szekeres... na nem azért mondom... (*megvizsgálja Fuváros ostornyelét*) levágott kinyájában ostornyélnek. Egyet meg a gyerek tört ki játszadozás közben. Végül is ez a tizenhárom megmaradt.

FUVAROS: Azt hallottad-é, hogy a románok bézárták a préfektusokat Brassóban a pincébe, a rendőrfőnököt meg agyonlőtték? Erre aztán agyonlőtték néhányat azok közül, akik vasgárdistáknak nevezik magukat, a többi meg elvitték Csíkszeredára!

TÁNCOS: Isten segítse őket!

FUVAROS: Hogy győzzék egymást. (*Sóhaj*) A vége csak az lesz, hogy ránk gyűlnek valamenynyien.

TÁNCOS (*a távolba néz*): Nicsak! Csak nem a harangozó fia lohol ott alant?

Fuváros is arra néz, amerre Táncos.

Várják az érkezőket.

A HARANGOZÓ FIA (*lihegve be*): ...Mózsai bátyám... mit beszélnek... mit beszélnek a faluban... tudja-e...?

TÁNCOS: Mit ugyan, mondjad már!

A HARANGOZÓ FIA: ...hogy tova Bécsben... megdöntötték... megdöntötték valami urak... a románok igazságát, s hogy... ezentúl újra a magyaroké kerekedik fölül... (*kivágja*) idehaza!

Fuvaros és Táncos egymásra néznek, majd a fiúra.

TÁNCOS (*örvendve Fuvaroshoz*): Ideje, sze már ugyanvalóst belefáradhattak huszonkét esztendő alatt az uraskodásba!

A HARANGOZÓ FIA: A tiszteletes úr azt mondta, hogy az igazságnak... az igazságnak újra csak baja történt... mert az országhatár ezentúl itt kezdődik valahol a Kommandón, s úgy vágja kettőbe Erdélyországot, hosszába... így mondta a tiszteletes úr... mint a csüskét, amikor sütni teszük...

FUVAROS: Na fene! Még meg is eszik a végén a bécsiek!

TÁNCOS: Sirüljünk le a faluba... hátha ott többet tudnak!

Mindhárman el.

6. jelenet

A községháza előtt hadonászó románok. Kissé távolabb két szomorkodó pakurár. Táncos hozzájuk lép.

TÁNCOS (*1. pakurárhoz*): Ne búsuljatok! Ti se lesztek rosszabbak, mint mi voltunk.

2. PAKURÁR (*Táncoshoz*): Könnyen beszélsz... neked mátul kezdve vasárnap!

TÁNCOS (*vállat von*): Eddig nektek volt... cserélődni kell a napoknak, igaz-e?

1. PAKURÁR: Biza nekem elég nehéz volt eddig is.

TÁNCOS: Hát akkor minek bánkódsz? Sze nem húznak nyársra ezután sem.

2. PAKURÁR: Nem lehet tudni, hogy mi lesz...

TÁNCOS: Látod, látod... én most igaz szívvél sajnállak benneteket, s ez nekem igen jólesik. Tük es sajnálhattatok volna minket egy kicsikét huszonkét éven át, nektek is jólesett volna, de nem tettétek. Hanem azért ne félj, mert amíg egyéb is van, románt nem eszünk.

Jegyző dühösen lép ki a községháza ajtaján.

Táncos el akar tűnni, szemére húzza kalapját, de Jegyző észreveszi.

JEGYZŐ (*Táncoshoz*): Hé, te Csuda!

TÁNCOS (*megáll*): Adjon Isten!

JEGYZŐ: Istenit a bitang fejednek, örvendesz, mi? Ragyog az a ronda pofád? Hát csak ne örvendj! Ott jön le az új határ az Úrbéres erdő alatt, érted?! Egyenest le a Feketeügynek, a prázsmári hídnak... érted? Ez a koszos falu itt Magyarország lesz ugyan, de te nem! A te házad nem! És az erdő sem! Hát úgy vigyázz magadra!

TÁNCOS (*meghökken*): Nana.

JEGYZŐ (*ordít*): Disznók vagytok mind! Irredenta kutyák! Szabadság kell?! Igazság kell? Magyarország kell? Mars innét!

TÁNCOS (*felindult, de fékezi magát*): S a jegyző úr itt marad?

JEGYZŐ: Dehogyan maradok. Mit keressek én Magyarországon?

TÁNCOS: No lássa. (*El, közben*) Bolondok az urak... hogyan lehetne kettőbe vágni azt, ami egy? Papiroson még talán... de a Kommandón! Nem alma az, hogy felit az egyik zsebembe, felit a másikba...

7. jelenet

Táncos háza.

Táncos és Kicsi Mózsai a házuk elől néznek a völgybe.

KICSI MÓZSI: ...csak úgy dől odalent a sok román katoná! Köztük mindenféle úri népek... nézze, édesapám! Ki motorkocsin, ki szekéren, bútorostul, kutyástul, macskástul! Ugye, ezek ejszen mind préfektusok?

TÁNCOS: Jegyzők is lehetnének.

KICSI MÓZSI: Megvizsgélték a fenekük.

TÁNCOS: Ez az igazságtól van, ejszen amit ott Bécsvárosban döntöttek, attól.

Szótlanul nézelődnek.

TÁNCOS: Nagy dolog kellett essék mégis, hogy már az úrféle is szalad az úrféle elől! Ilyen még nem vót!

KICSI MÓZSI: Hátha nem is futnak ezek, édesapám!

TÁNCOS: Hát?

KICSI MÓZSI: Csak elmennek, hogy annál jobban visszajöhessenek!

TÁNCOS: Abbiza meglehet.

KICSI MÓZSI (ijedten): Odanézzzen! Kezdek is már, mégpedig éppen nálunk!

TÁNCOS: Na fene! (*Kicsi Mózsához*) Menj be!

Kicsi Mózsi el.

1., 2. román tiszt be.

1. ROMÁN TISZT: Kié ez a ház?

TÁNCOS (körülnéz): Tán az enyém vóna.

1. ROMÁN TISZT: Mi az, hogy vóna?! A tied vagy nem a tied?

TÁNCOS: Eddig úgy tudtam...

2. ROMÁN TISZT: Hogy hívnak?

TÁNCOS: Táncos Csuda Mózes.

2. ROMÁN TISZT: Magyar vagy?

TÁNCOS: Nem is angol!

2. ROMÁN TISZT (megragadja Táncos ruháját a mellén): Hohó! Vigyázzunk csak! Mit tudsz te az angolokról, mi? Nem tudod, hogy háborúban vagyunk velük?

TÁNCOS: Sze tudom én azt, hogyne tudnám...

1. ROMÁN TISZT: Akkor mit hivatkozol rájuk? Mi harcban vagyunk az országért, s ti elárultatok bennünket a hátunk megett?! Itt Románia van, s az is marad! Érted?! Hiába küldött pénzt az angol király a papotoknak, mi úgy rúgunk fenéken, hogy Budapestig repültök, érted?!

1. és 2. román tiszt el.

TÁNCOS: No, engem is megkeresztelének, hogy keresztelné meg őket is a hullamosó. Hétfőtől vasárnapig egyfolytában.

Román katonák szállják meg Táncos udvarát. Lézenegenek, letáboroznak, nézegetik az almákat.

TÁNCOS (a katonához): Hó! Az préfektusi alma! Jó lesz vigyázni! Brassó ide egy ugrás!

A katonák visszavonulnak az almásból.

CSÁNGÓ KATONA (Táncoshoz): Szépek az almák.

TÁNCOS: Szépek.

Csend.

TÁNCOS: Te hova valósi vagy?

CSÁNGÓ KATONA: Én Boldogasszonyfalváról. Ahajt túl Bukovina és Móduva között... de van köztünk dobrudzsai bolgár, besszarábiai orosz, moldovai cigány, oltországi örmény, bánáti sváb, máramarosi tót... talán még román is...

TÁNCOS: Bukovina... tudom én... a régi időben sokan mentek ki innen hozzátok... az osztrákok elől. Akkor is bécsi szél fújta ide a katonákat, akárcsak most.

CSÁNGÓ KATONA (sóhaj): Hát, Isten tudja...

Sorakozót jelző hang.

A katonák szedelődzködnek.

CSÁNGÓ KATONA (a többi katonához siet, majd visszajön Táncoshoz): Parancs jött, hogy odébb kell menni egy dombbal... ide már magyarok jönnek.

TÁNCOS: Tán nem?

CSÁNGÓ KATONA: Te! Örvendesz, hogy magyar leszel?

TÁNCOS: Sze tán az voltam eddig is.

CSÁNGÓ KATONA: Hej, ha én is átalkerülhetnék!

TÁNCOS: Hásze maradj itt! Attól még megél a román király!

CSÁNGÓ KATONA: De a család nehezen. Boldogasszonyfalva román marad, akármi is lesz!

TÁNCOS (*bemegy az almafák közé, teleszedi a kalapját almával. Csángó katonához*): Fogadj, testvér! Jó szívvel adom.

CSÁNGÓ KATONA (*aggodalmaskodik*): Nem lesz baj abból? Ha ideadod nekem a prefektus almáit?

TÁNCOS: A búbánat a prefektusé, nem ez az alma!

CSÁNGÓ KATONA: Sze tán te mondtad.

TÁNCOS: Én-e? Én aztán soha. Én csak azt mondtam, hogy prefektusi alma, s ez igaz is, mert prefektus volt az apja neki. Meg hogy Brassó ide alig egy ugrás. Láthatja, akinek szeme van, ott van ni Brassó, a hegy alatt. Most így van ez rendjén, látod-e? Abból, hogy itt járt egyszer a prefektus, nekem lett tizenhárom almafám. Éppen most kezdenek teremni, s ez a fontos, nem egyéb. Mert azt mondd meg nekem: hol vagyon ma már a prefektus?

Csángó katona megvonja a vállát.

TÁNCOS: Na látod! Ezek pedig javában teremni fognak még, amikor már nem lesz ez az egy, de még a többi prefektusok se lesznek sehol. Hát így van ez. S még neked is teremhet valamiféle fa, ott Boldogasszonyfalván, mert az emberfia sohase tudhassa, hogy milyen magból milyen fa nő. (*Kivesz egy almát Csángó katona kezéből*) Érzed-é talán ezeken az almákon a prefektusi medve szagát? Pedig bűdös vót ám, anyja ne sirassa! Hát csak adjon Isten egészséget hozzánk! (*Megöleli Csángó katonát.*)

Csángó katona el.

TÁNCOS (*újra a völgyet kémleli, majd beszél a házba*): No, Rozál, teríts asztalt szaporán, mert vendégünk lesz! Csirkét ölj, s poharakat tégy!

ROZÁL (*be*): Kit keresztel? (*Ő is arra néz, amerre Táncos, majd összecsapja a tenyerét.*)

TÁNCOS: Magyarországot!

8. jelenet

Táncosék szobája

Táncos tiszta inget vesz fel, vállára veti vasárnapi zekéjét.

Rozál terít.

Táncos várja az érkezőket.

TÁNCOS: Isten hozta magikat!

1. és 2. magyar tiszt be.

1. MAGYAR TISZT: Jó napot!

TÁNCOS: De jó ám!

1. és 2. magyar tiszt nézegetik Táncos házát.

2. MAGYAR TISZT (*1. magyar tisztnek*): Gyatra vityilló.

1. MAGYAR TISZT (*2. magyar tisztnek*): Itt se tudják még, mi a kultúra.

Táncos az asztal felé mutat.

1. MAGYAR TISZT (*Táncoshoz*): Maga magyar-e, vagy oláh?

TÁNCOS (*jókedvűen*): Én éppen székely, aki vendéget látni készül nagy örömmel.

2. MAGYAR TISZT: De magyar-székely vagy oláh-székely?

TÁNCOS (*csodálkozva*): Hát az mi a súly?

2. MAGYAR TISZT (*oktatva*): Aki azt mondja, hogy minálunk minden jobb, mint Romániában volt, az magyar-székely. Aki meg átall úgy beszélni, hogy az oláhnál ez meg ez jobb volt, az oláh-székely! S pusztítsa el őket az Isten!

TÁNCOS: Nono!

1. MAGYAR TISZT: Hát most feleljen: melyik maga ezekből?

TÁNCOS: Ejszen egyik sem.

2. MAGYAR TISZT (gyanakodva): Hogy értsük ezt?

TÁNCOS: Hát úgy, hogy én azt még nem tudhatom. Ez ideig csak az egyik felét ismertem, a másikat maguk hozzák a tarisznyájukban!

1. MAGYAR TISZT: Micsoda megátalkodott beszéd ez, hallja! Örüljön, hogy felszabadítottuk, hogy eljöttünk maga miatt ide. Mit gondol? Ülhetünk volna mi jobb helyen is odahaza, semhogy ezeket a bitang hegyeket másszuk! Hát nincs már egy csepp hazafias érzés sem magukban? Annyit jelent maguknak a magyarság, hogy hol jobb, hol rosszabb? Mi? De már szenvedni, tűrni és áldozni a magyarságukért nem tudnak?!

TÁNCOS (1. magyar tiszthez): Ide hallgasson, katona úr! Én amióta megszülettem, mindig itt voltam magyar ezen a bitang hegyen, s mégsem panaszkodtam. Maga pedig csak most érkezett, s máris fenekedik. Mi lenne itt magából harmincöt év alatt, azt mondja meg.

1. MAGYAR TISZT: Hogy? Mi?

TÁNCOS: Hogy? Mi? Megjön ide a házamhoz, s azzal kezdi, hogy örvendjek, amiért eljött hazulról ezekre a bitang hegyekre, mikor ülhetett volna otthon párnán is. Hásze örvendek én. De ha csak azért gyűtt, hogy ezt nekem megmondja, akkor jobb is, ha még ma visszamegyen. Mert azt én úgyis tudom, hogy mindenkinek odahaza a legjobb. Ehhez nálunk nem kell, hogy csillagot akasszanak az ember nyakába, hogy megtanulja!

2. MAGYAR TISZT (csendesedve): Nézze, ember! Rosszul esik ám nekünk is, hogy jó szándékkal eljöttünk ide, s maguk bizalmatlansággal fogadnak!

TÁNCOS: Én-e?

1. MAGYAR TISZT: Maga hát! Nem azt mondta-e, hogy nem tudhatja még, melyik a jobb: Románia vagy Magyarország?

TÁNCOS: Én azt nem mondtam. Én csak azt mondtam, hogy az egyiket ismerem, a másikat még nem.

2. MAGYAR TISZT: Na ugye! Mi a vérünket ontjuk magáért, s maga ilyeneket mond! Hát magyar ember maga? Hát magyar beszéd az ilyen? Hát ha kőből hoznánk is kenyeret magának, nem jobban kellene ízledjék az is a románok pulickájánál?

TÁNCOS (komoran): Azért a pulickát nem köll ám szidni, mert mi itt mind azt esszük. Egyéb-ként maga mennyit ontott belőle?

2. MAGYAR TISZT: Micsodából?

TÁNCOS: Hát a vériből. Sze tán arról beszél?

2. MAGYAR TISZT (ránt egyet a puskaszíján): A határ ezentúl itt megy el a maga háza mellett, érti? Átmenni a határon túlra tilos! Mindenféle érintkezés túloldali személyekkel tilos! Megértette?

TÁNCOS: Meg én mindent. Csak egyet nem.

1. MAGYAR TISZT: És az mi?

TÁNCOS: Hogy miképpen lett most egyszeriben kétféle székely ebben az országban, mikor örök-kétig csak egyféle volt!

1. MAGYAR TISZT (gúnyosan): Na majd meglátjuk a híres székelyeket! Amit a románok elrontottak magukon huszonkét év alatt, azt nem lesz könnyű helyrehozni. De most majd meglátják, hogy mi a rend és a kultúra.

1. és 2. magyar tiszt elindulnak az almafák között. Verik az almát.

TÁNCOS: Kultúra nélkül nem is ízlik?

2. MAGYAR TISZT: Mit mond?

TÁNCOS: Azt kérdem, hogy pusztítás nélkül nincs-e hazafiság.

1. MAGYAR TISZT: Tán sajnálja? Hát magyar ember maga? Magyar a fenét! *(2. magyar tiszt-hez)* Oláh ez, hogy gebedne meg!

1. és 2. magyar tiszt el.

Rozál és Kicsi Mózsai – mindketten ünneplőben – be.

ROZÁL (*félénken*): A csürkével mi lesz... ejszen mégis kár volt...

TÁNCOS: Azért is ünneplünk!

Asztalhoz ülnek.

KICSI MÓZSI: Édesapám!

TÁNCOS: No.

KICSI MÓZSI: Olyan kimenés nincsen, hogy bójövetel ne járjon veled?

TÁNCOS (*a pálinkásüvegért nyúl, nagyot húz belőle, és odanyújtja Kicsi Mózsinak*): Isten-isten...

Kicsi Mózsi szájához emeli az üveget.

ROZÁL (*Táncoshoz*): Kicsi még erre... hogy engedheti?!

TÁNCOS: Aki ilyet kérdez, az székelynek éppen elég.

Kicsi Mózsi iszik, és keze fejével felnőttesen megtörli a száját.

TÁNCOS (*Kicsi Mózsihoz*): A hó sem megyen el eső nélkül, ez az igazság.

KICSI MÓZSI: Elég kár.

TÁNCOS (*az asztalra csap*): Most pedig énekeljünk! Ha felmegyek a kommandói tetőre...

Kicsi Mózsi is énekelni kezd.

Vége az I. felvonásnak.

II. felvonás

1. jelenet

Táncosék udvara és az almás. Az almafákon már csak egyetlen alma van.

MAGYAR KATONA (*be, kezében cövekkel, ami lehet a forgalomeltereléséknél használatos talpas gumibója. Egyik felére magyar, a másik felére román nemzeti színek festve. Leteszi a „cöveket”.*)

ROMÁN ŐRNAGY (*örjögve be. Rávetődik a cövekre*): Egy arasznyit se a szent román földből! (*Az öklét rázza*) ...sújtsa őket a pusztító istennyi-la! (Felül, kiint.)

ROMÁN KATONA (*be. Odébb teszi a cöveket.*)

MAGYAR ŐRNAGY (*ordítva be*): Megvédem az ezeréves Magyarországot! (*Int Magyar katonának.*)

Olasz és Német tiszt be. Kezükben térkép. Néman mutogatnak.

Magyar katona a cöveket az almafák közé helyezi.

Táncos, Rozál, Kicsi Mózsi be. Nézik a határvitát.

ROMÁN ŐRNAGY („*kitépi*” a cöveket. *Két fával visszább helyezi. Hasra vágja magát. Öklével veri a földet*): ...a szent román föld... (*zokog*)

MAGYAR ŐRNAGY (*fölkapja a cöveket, visszateszi az előbbi helyére. Ordít*): ...ezeréves Magyarország!

Német tiszt, Olasz tiszt egy fával visszateszik a cöveket.

ROMÁN ŐRNAGY (*hason fekve zokog*): ...szent román föld...

MAGYAR ŐRNAGY (*ordít*): ...ezeréves Magyarország!

TÁNCOS (*kalapját levéve elindul a katonák felé*): Adjon az Úristen mindenkinek mindent!

MAGYAR ŐRNAGY (*odalép Táncoshoz*): Szerencséje van, ember!

Német tiszt, Olasz tiszt szalutál, Román őrnagy elfordítja a fejét. Erre Román katona is. Magyar katona vigyázzban áll.

TÁNCOS (*Magyar őrnagyhoz*): Ideje.

MAGYAR ŐRNAGY (*a cövekre mutat*): Erre aztán úgy ügyeljen kend, hogy el ne mozdítsa senki!

TÁNCOS: Pedig nem ártana neki.

MAGYAR ŐRNAGY: Micsoda?

TÁNCOS: Ha például bévinnék Brassóba, hogy megláthassák ott is.

MAGYAR ŐRNAGY (*megveregeti Táncos vállát. Hátrapislog a többi katonára*): Majd az is eljön még... ne féljen semmit!

TÁNCOS: Én nem is. Csak más ne féljen.

MAGYAR ŐRNAGY (*kihúzza a zsebéből egy bőrtárcát, abból egy szivart, és azt átnyújtja Táncosnak*): Hát most már jobb lesz ezentúl, ugye?

TÁNCOS (*a szivart a füle mögé tűzi*): Azt Isten tudhassa csak.

MAGYAR ŐRNAGY (*odalép a cölöp mellé*): Hát itt megy el a határ. A cölöpök között, egyenes vonalban. Látja jól? Álljon ide!

Táncos is odaáll a cölöphöz.

MAGYAR ŐRNAGY (*mutatja*): Így. Most nézzen ettől a cölöptől ahhoz a lentihez! A ház magyar területre esik, tehát maga magyar állampolgár. Az egyenes ott megy el a pajta sarkánál. Látja? Annak a ganédombnak a közepén. Az a kis bódé ott... az már román részre esik.

TÁNCOS: Hijnye a panciussát! Az már elég baj, hallja-e? Ezen segíteni köll.

MAGYAR ŐRNAGY (*csodálkozva*): Miért lenne akkora baj?

TÁNCOS: Mert odajár nálunk az ember, ha bajára megy. Az... afféle épület.

Magyar őrnagy a térdét csapkodja nevéttében.

TÁNCOS: Pedig nem kacagás ez. Most ejszen útleveél kell ezentúl még a gyermeknek is. Sze tán nem hagyhatom, hogy körülpiszkolja a házat?!

Magyar őrnagy a többi katonához megy. Tárgyalnak, mutogatnak, majd nevetnek.

Magyar őrnagy vissza Táncoshoz.

TÁNCOS: Még tiszta szerencse, hogy a ganédomb felett ilyen szépen megosztóznak az urak. Lám ippeg felibe vágták.

MAGYAR ŐRNAGY: És az miért szerencse?

TÁNCOS: Csak azért, mert így legalább mind-egyikünknek jut egy tarisznyára való.

Magyar őrnagy faképnél hagyja Táncost, és a többi tiszttel el.

TÁNCOS: Furcsák vagytok. Amíg ti nevettek rajtam, addig tetszik a dolog. De ha egyszer én nevetek rajtatok, akkor egyszeribe urak lesztek megint... na jól van, na.

Magyar katona füttyörészni kezd, puskáját felakasztja az egyik almafára, ledobja sapkáját, leoldja derékszíját, és leheveredik.

Román katona vállán fegyverrel, peckesen sétál a maga oldalán.

MAGYAR KATONA (*Román katonához*): Nincs meleged, koma?

Román katona megáll, és az eget bámulja.

MAGYAR KATONA: Nem tudsz magyarul?

ROMÁN KATONA (*Táncoshoz*): Ce vrea ăsta?

TÁNCOS: Întrebată kö şti ungereşte?

ROMÁN KATONA: Nu ştiu.

TÁNCOS: Şi kö cald la tine?

ROMÁN KATONA: E.

TÁNCOS (*Magyar katonához*): Azt mondja, hogy nem tud magyarul, és melege van.

MAGYAR KATONA: Hát mondja meg neki, hogy tanuljon meg, és vesse le a zubbonyát.

ROMÁN KATONA (*Táncoshoz*): Ce zice?

TÁNCOS: Kö invaţa ungureşte şi ia jos zubonu.

ROMÁN KATONA (*gondolkodik. Lecsúsztatja válláról a puskát, lefekteti. Körülnéz. Leoldja a derékszíját, leül. Táncoshoz, aggódalmasan*): Dacă vezi vreun ofiter, spune-mi.

MAGYAR KATONA (*Táncoshoz*): Mit mond a szőrös nyelvű?

Román katona felugrik, Magyar katonára fogja puskáját.

MAGYAR KATONA: ...az Istenit! Ez ért mindent!

TÁNCOS (*Román katonához*): Jól van, na... legalább könnyebben megy a társalgás... ne félj, koma, nem jönnek most azok erre.

Román katona megnyugodva leheveredik, dohányt, papírt vesz elő, cigarettát sodor.

Magyar katona és Tánkos párbeszéde alatt cigarettázik.

MAGYAR KATONA (*cigarettás dózniját nyújtja Tánkosnak*): Szívott-e már magyar cigarettát, apám?

TÁNCOS: Én aztán soha.

MAGYAR KATONA: Na, gyújtson rá akkor!

Tánkos leül Magyar katona mellé. Szippantgatnak.

MAGYAR KATONA: Hát katona volt-e?

TÁNCOS: Hajjaj!

MAGYAR KATONA: A románoknál?

TÁNCOS: Ők legalábbis azt hitték.

MAGYAR KATONA (*csodálkozva*): Tán nem úgy volt?

TÁNCOS: Nem hát.

MAGYAR KATONA: Ezt nem értem.

TÁNCOS: Nehéz is... hova valósi maga?

MAGYAR KATONA: Én Dunántúlról.

TÁNCOS: Hát ide figyeljen! Két esztendeig szolgáltam náluk. Érti-e?

MAGYAR KATONA: Ezt hogyan érteném. Nekem is két esztendőm telik a jövő héten.

TÁNCOS: Na lássa. A különbség csak az, hogy én mégsem voltam távol innen egy hónapra sem, a két esztendő alatt.

MAGYAR KATONA: Tán ide osztották be valahova?

TÁNCOS: Azt ők tudják, hogy hova osztottak, s hova nem. Velem az úgy volt, tudja, hogy helyettem a rókák szolgáltak, meg a vaddisznók.

MAGYAR KATONA (*hitetlenkedve*): Nana.

TÁNCOS: Nem hiszi? Pedig az úgy volt! Bémentem a kaszárnyába, ahajt né, Brassóba, s még neki se öltözhettem, már kérdi a plutonér.

Őrmester az maguknál, vagy olyasforma. Kérdi: mi a mesterséged? Mondom, hogy né ez és ez. Vadőr meg efféle. Igen? – kérdi. Hát vadászni tudsz-e? Ha én nem, akkor ki? – kérdeztem én. Hát rókát tudsz-e löni? Én akár most rögtön! Na, mondta a plutonér, hát ide figyelj: az alezredes úr feleségének rókabunda kell, érted-e? Értem, mondom, sze lehet ezt érteni. Nahát, aszongya, ahány rókabőrt hozol, annyi hét szabadságot kapsz! Huncut állat a róka, mondom én, kell hozzá vagy két hét. Hát legyen két hét, legyint a plutonér. Hát így volt ez, lássa. S én minden második hétfőn beállíték tisztességgel a kaszárnyába, s letettem az őrmester elé egy rókabőrt. Még egy pohár cujkával is megvendégelt ilyenkor. Osztán, hogy meguntam a rókát, elkezdtem: plutonér úr, nyestbőr nem kell? Dehogynem, mondotta ő. Csakhogy az még huncutabb ám a rókánál is, így én, s a bőre tízszer annyit ér! Na, mondotta, tudod, mit? Egy nyestbőr, egy hónap. Aztán így is lett. Vaddisznóért három hét, vidrabőrért újra egy hónap. Nyulat, azt úgy vittem neki ráadásba, hogy jókedve legyen. S biza: hamar lefogya a két esztendő, mint a vadállatok itt fent a Kommandón.

MAGYAR KATONA: Az áldóját, hát itt így ment?

TÁNCOS: Így hát.

MAGYAR KATONA: Biza nálunk ezt nem lehet.

TÁNCOS: Hát... nem is kívánom. (*Fölkel, számba veszi a fákát*) Hat Magyarországra esik, hét pedig odaát maradt, Romániában.

Magyar katona, Román katona szundítanak.

TÁNCOS: Hiába, mégiscsak látszik, hogy préfektusi almák, arrafelé húznak... (*Meglátja az egyetlen almát a román „térfélen”. Lopakodik az alma felé. Hirtelen letépi.*)

ROMÁN KATONA (*talpra ugrik a puskjával*): Állj!

Magyar katona is felugrik, fegyverrel a kezében figyeli a párbeszédet.

TÁNCOS: Sz állok én.

ROMÁN KATONA: Mi van a kezében?

TÁNCOS: Alma.

ROMÁN KATONA: Mit akarsz vele?

TÁNCOS: Ugyan mit? Viszem haza.

ROMÁN KATONA: Azt nem lehet!

TÁNCOS: Netene! Miért nem?

ROMÁN KATONA: Mert az román alma! Innen volt a cöveken.

TÁNCOS: Az az én almám, te!

ROMÁN KATONA: Az lehet, de azért román alma.

TÁNCOS: Alma: alma. S ha az én fámon van, tán csak leszedhetem?

ROMÁN KATONA: Hát azt le.

TÁNCOS: Nahát.

ROMÁN KATONA: De át nem viheted!

TÁNCOS: Nem-e?

ROMÁN KATONA: Azt nem.

TÁNCOS: Haza se? A házamba?

ROMÁN KATONA: Oda se. Román alma, Romániában kell maradjon.

TÁNCOS: Te bolond! Sze amért hazaviszem, azért nektek marad!

ROMÁN KATONA (álmélkodva): Hogyan?

TÁNCOS: Hát úgy, ni... (*mutat a bódé felé*) ha meg is eszi a gyerek Magyarországon, csak kikakálja Romániában megint.

ROMÁN KATONA: Csúfolódsz velünk?

TÁNCOS: Én... (*szívére teszi a kezét*) én soha! Ti tanítottátok, még a ti jegyzőtok ragasztatta ki a község háza falára a nagy színes képet, hogy nem vész el semmi, ha a ganéra jól ügyel az ember. Hát ott van, most ügyelhetitek. Még ami ideát terem, az is nektek jut, hát mit beszélsz? („Véletlenül” *leejti az almát, az átgurul Magyarországra. Táncos utánalép, fölveszi. Átadja Magyar katonának*) Tessék... jólesik ez, ha melege van az embernek.

MAGYAR KATONA (*bicskát vesz elő, kettévágja az almát. Egyik felét Táncosnak nyújtja*): Adja oda a komának... ne mondja, hogy rossz emberek vagyunk.

Táncos átadja Román katonának a fél almát.

Román katona, Magyar katona megeszi a fél-fél almát.

TÁNCOS: Félek, így gondolták ezt Bécsben is...

ROZÁL (*be*): Ejszen enni is kellene valamit!

TÁNCOS (*invitálja a két katonát*): Kerüljenek beljebb!

MAGYAR KATONA: Köszönettel elfogadom a szíves meghívást... hanem... ha a gyerek kint állna az udvaron... hogy láthassa valaki, ha visszajönnének a tiszt urak.

ROMÁN KATONA (*aggodalmaskodva*): Az már a magyaroké... az a ház... hogy mehessek én oda?

TÁNCOS: Enyim a ház!

ROMÁN KATONA: Jó, jó... de te is magyar vagy!

TÁNCOS: Sze eddig is az voltam, mégis járt nálam még a préfektusotok is!

ROMÁN KATONA: Az más volt, mert mi parancsoltunk akkor nektek.

TÁNCOS: Aztán másként nem is tudtok bejönni egy házba, csak úgy, ha ti parancsoltok ott?

ROMÁN KATONA: Másként nem láttok szívesen. Tudjuk mi azt. Csak úgy, ha muszáj.

TÁNCOS: Hát most nem muszáj, te bolond... oszt ládd, mégis behívtalak! De tőlem itt rohadatsz a pusztá földön, ha ilyen nehéz a fejed!

ROMÁN KATONA: Na látod... én rohadhatok, de bezzeg a másikat nem hagynád...

MAGYAR KATONA (*visszafordul*): Mit nyekereg a koma?

TÁNCOS: Azt, hogy nem gyühet az ebédhez, mert az én házam Magyarország.

MAGYAR KATONA: Attól jöhet bátran! Én vagyok most a karhatalom, és én megengedem.

(Román katonához) Hallod-e, hé! Gyere, koma! Háj, háj, gyere na, hogy essék beléd a rosseb! (Átlép a cöveken, karon ragadja Román katonát, vonszolja magával) Gyere, na, kolléga, nem eszlek meg, csak ebéd után!

Leülnek hármásban az asztalhoz, és esznek.

Kicsi Mózsi az almafák mellett őrködik.

MAGYAR KATONA (Táncoshoz): Miféle pogány étel ez a sárga?

TÁNCOS: Ez? Pulicka.

MAGYAR KATONA: Hát maguk itt olá hul élnek?

TÁNCOS: Mi úgy élünk, ahogy lehet. (Föláll) Várjanak csak! Ezt megünnepeljük!

MAGYAR KATONA: Micsodát?

TÁNCOS: Hogy így összekerültünk hárman egy asztalhoz, s még csak halott sincs egy se. (Megtölti a poharakat) Na, Isten éltesse mindenkit odahaza!

MAGYAR KATONA (megkóstolja az italt): Ez mi?

TÁNCOS: Fenyővíz.

MAGYAR KATONA: Víz? Bárcsak minden második patakban ilyen víz folyna! (Egy hajtással kiissza) Aztán mért mondta az előbb, hogy mindenkit odahaza éltesse az Isten?

TÁNCOS: Mert úgy jó az. Magát a Dunántúlon, őt a Regátban, s münket a magunk födele alatt.

Román katona sóhajt.

MAGYAR KATONA (Román katonához): Mit sóhajtozol?

ROMÁN KATONA: ...csak úgy... az ember sóhajt néha. Talán azért, mert jó volna már hazamenni.

TÁNCOS (Magyar katonához): Na lássa... ahány katona, mind egyet gondol az egyenruhában.

MAGYAR KATONA: Mégis háború van.

TÁNCOS: De nem a katonák csinálják.

MAGYAR KATONA: Hát ez igaz.

Újra isznak.

MAGYAR KATONA (Román katonához): Mi a nyavalyának kell nektek Erdély, mikor az örökké a miénk volt?

ROMÁN KATONA (felkapja a fejét): Mert Erdély román föld!

TÁNCOS (Román katonához): S miért román, te?

ROMÁN KATONA: Mert... román. Románok laknak benne.

TÁNCOS: Hát én mi vagyok?

ROMÁN KATONA: Te magyar vagy.

TÁNCOS: Akkor mért román föld az enyim?

ROMÁN KATONA: Azért, mert román.

MAGYAR KATONA: Román a keresztanyád térde! Erdély ezer esztendeje a miénk! (Felugrik, ordít) Magyar! Érted?

ROMÁN KATONA: Rumuny!

MAGYAR KATONA: Magyar!

ROMÁN KATONA: Rumuny!

MAGYAR KATONA: Magyar!

ROMÁN KATONA: Rumuny!

TÁNCOS: ...inkább igyunk egyet! (Tölt a poharakba.)

MAGYAR KATONA (fölemeli a poharát): A magyar Erdélyre!

ROMÁN KATONA: A román Erdélyre!

TÁNCOS (is fölemeli a poharát): Vissza az egész! Igyunk már egyszer a gazdára is, akié a gond meg a munka.

Isznak.

TÁNCOS: Tudják, mit? Tegyük egy próbát. Olyant, amilyent Bécsben cselekedtek az urak, amikor kigondolták ezt a határt itten.

ROMÁN KATONA: S azt miként?

TÁNCOS: Egyszerű az. Kezdje el mindegyik tők a maga nótáját, de azt aztán úgy, ahogy csak

bírja erővel. Én majd kisirülök, s meghallgatom kintről, hogy melyiké hallatszik erősebben. Annak léssen igaza.

MAGYAR KATONA (*nagyot rikkant, és elkezd*): Sárgalábú mindenét az anyádnak! Hej de engem szeress, ne az öregapádat! De mert nincsen anyyi hajad szála, hejde hajad szála...

TÁNCOS: Ez már igen! Ez már ejszen legyőz minden másféle igazságot; (*Román katonához*) Te, szegény, akár el se kezdjed.

Román katona egy regáti szirbát énekel.

TÁNCOS: No csak fújjátok. Én majd kintről... (*Odamegy Kicsi Mózsihoz.*)

KICSI MÓZSI: Tán nem lakodalmat ülnek odabé?

TÁNCOS: Vaj igen. Münk meg szöktessük a menyasszonyt. (*Az almafákhoz megy. Megmarolja a cöveket, nézi, hova tehetné. Egy fával a magyar oldal felé leteszi.*)

Filimon nagy fekete batyuval be.

TÁNCOS: Hát te hová mégy, Filimon?

FILIMON (*súgva*): Vigyázz, vannak itt katonák valahol?

TÁNCOS: Nem hallod őket?

FILIMON: Ölik egymást?

TÁNCOS: Nem a.

FILIMON: Hát miért ordítanak így?

TÁNCOS: Csak egy kis politikai hangverseny.

FILIMON (*egy kis hallgatóság után*): Na, Isten segítsen! Én megyek.

TÁNCOS: Hova, te?

FILIMON: Hova? Át. Csak nem maradok itt... ezeknek!

TÁNCOS: Mért? Sze éppen úgy élhetsz ezentúl is, mint eddig. Juhok s legelők maradnak.

FILIMON: Hogyne. Három napja vannak itt, s már négyszer hallottam, hogy bűdös oláh vagyok. Hát akkor inkább átmegek. Brassóban van az öcsém, tudod.

TÁNCOS: Ej, Filimon, Filimon. Hát én hány pontot kaptam a huszonkét esztendő alatt? S hány-szor ordítottak rám, hogy bűdös magyar vagyok? Mégse mentem sehova.

FILIMON: Az más. Nem volt hova. De nekem van. S aztán úgyis visszajövök még ide, azt tudod.

TÁNCOS: Ide?

FILIMON: Ide.

TÁNCOS (*a katonák felé bökö*): S azok mit szólnak majd hozzám?

FILIMON (*legyint*): Azok? Hol lesznek azok akkor? (*Kezet nyújt*) Nem baj, Mózsi, majd megmentődünk. Mindegyikünk a magáétól.

TÁNCOS: De én nem is akarok ám megmentődni a magamétól, hallod-e? Örvendek, hogy itten van, még ha oly rusnyán ordibál is!

FILIMON: Hadd el, így beszéltem én is huszonkét évvel ezelőtt. De aztán megtanultam rendre. Hogy nem én kellek annak a bukaresti úrnak, meg a többi regátinak... kellek a nyavalyát. A zsír kell, meg a fa kell, meg a túró kell... meg mit tudom én... az adó kell, meg a katona. Na, Isten segítsen! (*Indul*)

TÁNCOS (*utánaszól*): Állj meg! (*Kiveszi füle mögül a szivart*) Nesze útravalónak!

FILIMON (*a szivart bedugja a tüsszőjébe*): Találkozunk még, Mózsi!

TÁNCOS: Elég baj lesz.

FILIMON: Isten segítsen! (*El.*)

TÁNCOS: Isten, Isten...

KICSI MÓZSI (*Táncoshoz lép*): Mi baj, édesapám? Mit akar Filimon bá?

TÁNCOS: Tévedés történt Bécsben.

KICSI MÓZSI: Ugyan mi?

TÁNCOS: Aki idevaló, az elmegy. S aki nem idevaló, az ordít bent a házban.

KICSI MÓZSI: Többet tettek, mint kellett volna, az a baj.

TÁNCOS: Ezt hogy érted, te?

KICSI MÓZSI: Én úgy, ahogy már tegnap is mondtam: a kimenetel szabályos volt, de a bójövetellel takarékoskodhattak volna.

TÁNCOS (*meghall valamit, odaugrik a katonához*): Vigyázzanak! Úgy megnyerték a versenyt mind a ketten, hogy már a tiszt urak is itten vannak!

A két katona magára kapja egyenruháját, nyargalnak vissza a posztjukra.

TÁNCOS (*felnéz az égre*): Na, Isten, te ezt megcsináltad. Én igazíték rajta egy fára valót, s most esment rajtad a sor. Hallám, mire jutsz velünk, ha azt akarod, hogy élni is lehessen!

2. jelenet

Táncos portája

SZAKASZVEZETŐ (*két katonával be*): Hé! Maga az a Táncos Csuda Mózes?

TÁNCOS: Úgy ismernek.

SZAKASZVEZETŐ: De fene zsidó neve van, hallja!

TÁNCOS: Krisztus is zsidó volt.

A katonák nevetnek.

SZAKASZVEZETŐ: Magánál lőfegyver van!

TÁNCOS: Nálam-e?

SZAKASZVEZETŐ: Magánál hát! Elő vele!

TÁNCOS: Minek köllene?

SZAKASZVEZETŐ: A hadapród úr parancsára.

TÁNCOS: Hát az ki?

SZAKASZVEZETŐ: Az olyan ember, aki civilben is úr.

TÁNCOS (*bólogat*): Aha. S annak köllene a puska?

SZAKASZVEZETŐ: Dehogyan. Mindennemű lőfegyvert be kell szolgáltatni, az a parancs. Nem hallott róla?

TÁNCOS: Hallani hallottam... de az már régecskén volt. Fél esztendeje annak.

SZAKASZVEZETŐ: Az más. Az a románok dolga. Most újra be kell szolgáltatni.

TÁNCOS: És most is csak a magyaroktól veszik el?

SZAKASZVEZETŐ: Mindenkitől egyformán.

TÁNCOS: Az szép.

Hallgatnak.

SZAKASZVEZETŐ (*türelmetlenül*): Na, apafej, hát hol az a fegyver?

TÁNCOS: Miféle fegyver?

SZAKASZVEZETŐ: Ne töketlenkedjék! Hát ami magánál van!

TÁNCOS: Ami nálam van? Olyan fegyver nincs.

SZAKASZVEZETŐ: Hát nem maga a vadőr itten?

TÁNCOS: Vaj én.

SZAKASZVEZETŐ: Aztán micsoda vadőr maga, hogy puskája sincsen?

TÁNCOS: Székely.

SZAKASZVEZETŐ (*sajnálkozva*): Aztán mi lett a puskájával? Elvitték a románok?

TÁNCOS: Azt aligha hinném!

SZAKASZVEZETŐ: Nem adta be nekik?

TÁNCOS: Nem ettem gombát!

SZAKASZVEZETŐ: Hát mit csinált vele?

TÁNCOS: Eltettem.

SZAKASZVEZETŐ: Hova?

TÁNCOS: Tova ni, az erdőbe.

SZAKASZVEZETŐ (*dühösen*): Hallja, mit komédiázik itt? Hiszen akkor van puskája magának!

TÁNCOS: Vanni van.

SZAKASZVEZETŐ: Mért mondta akkor, hogy nincs?

TÁNCOS: Én, kérem, olyant nem mondtam.

SZAKASZVEZETŐ (*ordítva*): Ne beszéljen! Az előbb tagadta le!

TÁNCOS: Én? Tőlem csak azt kérdezte, hogy van-e nálam fegyver. Hát nálam aztán nincs, az szent igaz!

SZAKASZVEZETŐ (*nevetve*): Jól van, apám. Látom, megszokta a románoknál a csavarosságot. Hanem most egy-kettő, elő azt a fegyvert!

TÁNCOS: Az nem olyan egyszerű.

SZAKASZVEZETŐ: Mért nem?

TÁNCOS: Mert fönt vagyon messze, a hegyen.

SZAKASZVEZETŐ: Hát akkor jöjjön, menjünk érte.

TÁNCOS: Azt lehet. (*Elindul.*)

A katonák a nyomában.

SZAKASZVEZETŐ: Ne búsuljon semmit, ha vadőr marad, visszakapja.

TÁNCOS: Vissza-e?

SZAKASZVEZETŐ: Ez biztos.

TÁNCOS: Akkor hiba nincsen.

Másznak fölfelé, a sziklák, bozótok között.

SZAKASZVEZETŐ: Aztán mióta van elrejtve az a puska?

TÁNCOS: Tova tavasztól. Mióta a rományok még a serétes puskától is féltetni kezdték az országot.

Mennek tovább.

SZAKASZVEZETŐ: Sok van még odáig?

TÁNCOS: Csak most kezdődik.

Szakaszvezető megáll, törli homlokáról, nyakáról az izzadságot.

TÁNCOS (*Szakaszvezetőhöz*): Maga hova valósi?

SZAKASZVEZETŐ (*büszkén*): Budapesti vagyok!

TÁNCOS: Az nagy dolog.

SZAKASZVEZETŐ: ...de ilyen sziklák még a Gellért-hegyen sincsenek, hallja!

TÁNCOS: Azt is elhiszem. (*Az egyik katonához*) Hát maga honnan gyűtt?

BAKONYI: Én a Bakonybul.

TÁNCOS: Hát az mi?

BAKONYI: Hegy meg erdő.

TÁNCOS: Akkor jó. Medve van-e sok?

BAKONYI: Az nincsen. De szarvas annál több.

TÁNCOS: Az is valami.

Mennek tovább a meredélyen.

SZAKASZVEZETŐ: De a búbanatát! Maga aztán jól elrakta azt a puskát!

TÁNCOS: Hásze jól.

Odaérnek a bükkfához.

TÁNCOS (*rámutat a fára*): Na, ez az.

SZAKASZVEZETŐ: Hát ilyet lentebb nem talált volna?

TÁNCOS: Ilyet aztán nem.

SZAKASZVEZETŐ: Na, akkor szedje elő gyorsan, és menjünk, mert dél lesz mindjárt.

TÁNCOS (*körüljárja a fát*): Jó, jó... de föl is kell mászni reá!

SZAKASZVEZETŐ: Hát másszék!

TÁNCOS: Mászom már, mászom... de tartsa a vállát valaki.

Szakaszvezető rámutat Bakonyira.

TÁNCOS (*rázza a fejét*): Igen kicsiny. Még a másik se elég. Ejszen maga a leghosszabb... minek is tiszteljem?

SZAKASZVEZETŐ (*kihúzza magát*): Szakaszvezető!

TÁNCOS: Hát ha az, akkor ejszen maga álljon ide, hadd szállhassak a hátára, különben nem érjük fel soha.

Szakaszvezető odaáll a fa alá.

Táncos föllép a vállára.

SZAKASZVEZETŐ (sziszegve): Ne topogjon már annyit, ember!

TÁNCOS: Sze nem topogok én... dehogy... csak a fene magosan van ez a nyílás itt, tudja...

SZAKASZVEZETŐ: Siessen már! Széttöri a vállamat!

TÁNCOS (benéz a lyukba. Megdöngeti a fát. Leugrik Szakaszvezető válláról): Hú, a kutya terem-tésit!

SZAKASZVEZETŐ: Mi az? Megvan a puska?

TÁNCOS: Megvanni megvan az, bizonyára... de egyéb is van.

SZAKASZVEZETŐ (vállát tapogatva): Mi?

TÁNCOS: Vadméh.

SZAKASZVEZETŐ: Hol?

TÁNCOS (fölmutat): Ott ni, a likban.

„Rajzanak” a vadméhek.

SZAKASZVEZETŐ: Hát most mi lesz?

TÁNCOS (szomorúan): Én nem tudom.

SZAKASZVEZETŐ: Pedig a puskát csak ki kell vennünk!

TÁNCOS: Vegye biz azt... de vigyázzék, mert hús ilyen méh ha megszúrja, belepusztul még a bihaj is... nem egy szakaszvezető.

SZAKASZVEZETŐ (arcához kap): Hú, a mén-kúbe! De megszúrt! Gyerünk innen sebesen, emberek!

Elindulnak visszafelé.

TÁNCOS: Na, szegény drága puskám!

KATONA: Lépesmész lesz belőle.

SZAKASZVEZETŐ (tapogatja az arcát. Táncos-hoz): Nem baj... majd úgy jelentjük, hogy ellopták... úgyse jön ide senki, hogy utánanézzon.

TÁNCOS (sóhajt): Hát ez igaz. Nem tehetünk egyebet, nem biza.

BAKONYI (menet közben Táncoshoz sündörög): Hát ezekkel a méhekkal szerencséje volt, földi.

TÁNCOS (bólint): Tiszta igaz.

BAKONYI (súgva): Nekem is van ám puskám odahaza... éppeg egy ilyen fában.

TÁNCOS: Akkor jó helyt vagyon.

BAKONYI: De hallja... én nem vittem volna őket ahhoz a fához, amelyikben a puska van. Vittem volna egy másikhoz, s azt mondtam volna: nicsak, ellopták!

TÁNCOS: A vadméh... az figurásabb.

BAKONYI: Hogy éppen odaköltöztek! Mintha előre kiszámította volna!

TÁNCOS (megáll): Kiszámítottam én ezt már pendelyes koromban!

BAKONYI (is megáll): Hogyhogy?

TÁNCOS: Hát csak úgy, hogy már akkor is vadméhek voltak ebben a fában.

BAKONYI (elámul): Akkor hogy tehetted oda a puskát?

TÁNCOS: A puskát? Azt maga ne féltse! Van itt odvas fa annyi, mint pap a pápa temetésin.

Másznak tovább lefelé.

BAKONYI: Aztán vadméh... csak ez az egy van?

TÁNCOS: Nem a... de ez volt a legmesszibb... tudja...

BAKONYI (elismerően füttyent): Nekem ez nem jutott volna eszembe, hallja!

TÁNCOS: Attól még élhetnek emberek a Bakonyban is.

Leérnek Táncos házához.

TÁNCOS (Szakaszvezetőhöz): A Gellért-hegyen nincsenek méhek, ugye?

3. jelenet

A Botticelli-táncos magyar és román nemzeti színű virágokat rak az almafákra.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*mintha a táncosnők műsorát folytatná, tárt karokkal szalad be, kezében faág, vállán táská*): ...ez csodálatos!

Hadapród be, átveszi az ágat.

TÁNCOS (*érkezik a hegyről, puska a vállán*): Adjon Isten!

HADAPRÓD: Jó napot, Mózsi! Szépen virágosznak az almafái, hallja-e?

TÁNCOS: Joguk van hozzá.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Miért?

TÁNCOS: Először is, mert tavasz van, másodszor mivelhogy két ország határát kell nekik díszíteniük egy akarattal.

HADAPRÓD (*Újságírónőre mutat*): A menyasszonyom. Budapestről érkezett szabadságra.

TÁNCOS (*megemeli a kalapját. Újságírónőhöz*): Isten tartsa meg! Messzire elgyütt virágot szedni!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*kézításkájából jegyzetfüzetet, tollat vesz elő. Táncoshoz*): Újságíró vagyok, és szeretnék egy interjút magától, jóember... Mindig szívemen viseltem a föld népének sorsát.

TÁNCOS: Azt biza szépen tetszik cselekedni... csak tessék azért még egyszer elmondani, hogy nekem mi legyen a dolgom.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Interjú, jóember! Nem tudja, mi az?

TÁNCOS: Tudni tudom én... csak éppen hogy másképpen beszélnek magyarul Budapesten, mint nálunk.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Hát én kérdezni fogok, maga feleljen szépen, jó?

HADAPRÓD: Cikket akar írni magáról az újságba!

TÁNCOS: Nocsak! Megpróbálhassuk.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Mi a foglalkozása, atyafi?

TÁNCOS (*önérvetesen*): Erdőpásztor és vadőr!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*ír*): Földje nincs, ugye?

TÁNCOS: Hogy az ántiba ne vóna! (*Körbemutat*)
Hát ez itt kereken micsoda?

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*csalódott*): Mennyi van?

TÁNCOS: Hat hold szántó, nyolc hold kaszáló a hegy megett s huszonhárom hold erdő! Igaz, hogy még az apám nevéen van, aki meghótt... de ez az adó miatt történt.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Sokat szenvedett a huszonkét év alatt, ugye?

TÁNCOS: Nem többet, mint más.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: De a magyaroknak rosszul ment itt.

TÁNCOS: Nem örvendtek nekünk, az biztos.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Bántalmazták-e sokszor?

TÁNCOS: Engemet-é?

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Magát, magát, bácsikám.

TÁNCOS: Kettőről tudok.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*részvétellel*): Nagyon megverték?

TÁNCOS: Nem ajánlottam vóna! Így is kinyitottam egyiknek a hasát.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Az hogy volt?

TÁNCOS: Az úgy, hogy engem szépen bészárának miatta, hat egész hónapig.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Biztos kikezdtek magával, mert magyar volt.

TÁNCOS: Hát úgy is történt az valahogy, mert háromszor ha elénekelhettem a korcsmában azt, hogy „Isten áldd meg a magyart”, s már ott állott előttem a verespataki mónár, s aszongya: fogd bé a szádat! Fogd bé te, ha mered, mondom neki, mer én nem bírok veled. Emeli is a nagy mocskos mancsát a mónár, hogy beletegye az arcomba, de én csak kirúgom magam alól a széket, s úgy vágom mejjbe, hogy menten hanyatt esik. Vót néhány deci pálinka is bennem, mit tagadjam. Ott ültek

vala a mónár nyámjai a fal mentében. Felszökdös-tek erre, s nekem. No, Mózsai, mondom, én nem tudom, hogy Traján mit tanított az övéinek, de Attilát megmutassuk ezeknek. Azzal ki a bicskát, én is rikkanték akkorát, hogy a zsidó menten busuvadt a pult alá, akár egy egér... no aztán, hogy a mónár sógora elkapá a nyakamat, én bele is eresztém a bicskát tövig. Meggyőzőnek a mónárék a végén, s megcsúfolának a csenderek kissé, de a sógor hasát mégis három hétig fótozták a doktorok Bras-sóban!... hát így esett ez, instállom.

Hadapród jókedvűen pödri a bajuszát.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*kedvetlenül*): Persze, ha valaki magyarnak mutatta magát, az főbenjáró bűn volt.

TÁNCOS: Az a... a bicskát nem kedvelték.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Nehéz volt megőrizni a magyarságot, tudom én azt.

TÁNCOS: Hát könnyű dóguk nem vót velünk, az szent igaz... minden jegyző megkopaszodott, aki idekerült.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: De a legtöbb bajt mégis az urak okozták.

TÁNCOS: Hajjaj, de még mennyit! Itt van, teszem azt, az árkosi báró. Az a szakállas, tudják...

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*közbevág*): Nagybirtokos, persze!

TÁNCOS: Ahhát. Kétszáz holdja van neki. Na hát, ezt hallgassák meg. Kimegyen egyszer a préfektus vadászni a báróhoz...

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Persze, a híres arisztokrácia mind renegát lett!

TÁNCOS: Az hát! Akkor állították föl, tudja... a magyar iskolát ott a bárónál. Maga pénzin fogadott tanítót is hozzá, aztán kellett tojzatni egy kissé az olyan préfektusféléket... elég az hozzá, hogy éppen ülnének föl a szánokra, hogy az erdőbe menjenek, mikor csak kihallik a nagyszobából, amit iskolának rendezett vót bé a báró, a gyerekek danázása. Na, mondja a préfektus, megnézem már magam is ezt az új iskolát! Azzal bé. S a báró megette. Fölállnak a gyermekek mind, s úgy kiáltsák, hogy éljen. Odamegyen a préfektus

az elől ülőkhöz, s megkérdez egy legénykét: mit énekeltek, te? Fut az oláh Brassó felé! – jelenti ki a gyerek. Néz körül a préfektus az iskolaszobában, hát mit lát a falon? Magyarország térképét! De a régít, tudja, az igazit. Hát maguk erről tanulnak? – kérdi a tanítót. Nem kaptunk még mást, mondja az ügyesen, s a mi megyénk ezen is rajta vagyon. Aztán csak elkezd a préfektus kérdezni a gyerekeket: Na, mondd meg fiam, hol vagyunk mostan? Árkoson! – kapja elé magát az egyik gyerek. Nagyon jó, mondja a préfektus, s hát Árkos hol van? Háromszékben, így a gyermek. Ez is jó, bólint a préfektus, hát Háromszék hol van? Erdélyben, feleli erre a gyerek. Nagyon helyes, egyezik belé a préfektus is, de hát Erdély hol van? Magyarországon! – vágja ki ügyesen a legényke. No, ijedezik a préfektusunk erre, tán Romániában lenne, édes fiam! Azt csak a románok mondják! – feleli erre a gyerek. Ebből aztán elég vót a préfektusnak is. Béhúzta a nyakát a bundagallérba, iszkiri, kifele. Ott kint aztán kezdi mondani a bárónak, hogy így meg amúgy. De az csak nevet a szakállába, s veszi elő a pálinkás kulacsot nyomban. Látta a préfektus, hogy nincs kivel beszélni, hát hagyta. De vadászat után bément a jegyzőhöz. Tud maga erről meg erről? Tudni tudok, mondta a jegyző. Aztán mért engedi, förmedt rá csúnyán, akármikor jöhet egy tanfelügyelő, s bajba keveredünk mind a ketten! Vonogatja a vállát a jegyző, hogy hát így a báró, meg úgy a báró. Betéved éppen a csendőrőrmester. Leteremtettézi azt is kegyetlenül. Ez így nem mehet, mert mindkettőjüket kiteszi a faluból, meg mi a fene. Jól lebitangolta őket egyszóval, s aztán ment vissza a szakállas báróhoz vacsorálni. Na, összeütötték a fejüket a jegyző meg a csöndér. Hogy most mi legyen? A báróhoz egyik sem mert elmenni a dologgal, féltette mindenik a maga komencióját, ünnepi lisztet, hízódísznot, tűzifát, hordó bort meg mi az istencsudáját, amit az udvartul kapott. Elmenének hát együttesen a tanítóhoz. Én nem tehetek semmiről, mondta az, a báró parancsolja így, s engem ő fizet! No aztán addig tanakodtak, amíg nem tudtak egyebet kieszelni, mint hogy kihirdették a tifuszjárványt. Ezzel aztán két esztendeig távol is tartottak mindenféle tanfelügyelőt a községtül. Hát biza, lás-sák, éppen merő igaza vót a kisasszonykának, mert sok bajlódás vót itt az urakkal mindég.

Hadapród vihorászik.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*csípősen*): Urambátyámvirtus. De azt mondja meg, hogy magukkal törődtek-e ezek az urak valamit? Segítették-e? Oktatták-e?

TÁNCOS: Hát ami igaz, az igaz... engem megoktatott egyszer ez az árkosi báró süvölvénykoromban, mikor almát loptam a kertjéből... olyan két pofonnal, hogy a szemem majd kiszökött!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*örömmel*): Hát ez jellemző rájuk! (*Jegyez*)

TÁNCOS: Jellemzetes is vót, mert minekutána majd leverte a fejemet a nyakamról, megtöltetett egy egész zsákot almával, hogy vigyem haza, s máskor kérjek, ha kell.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*összecsapja jegyzetfüzetét, és visszateszi a táskájába*): Teljesen hiányzik a kultúra magukból, atyafi.

TÁNCOS (*sóhaj*): Bizony, hiányosság... az akad mindég. Nincsen ház egérlik nélkül.

ÚJSÁGÍRÓNŐ: Maga még talán azt sem tudja, mi a szocializmus?

TÁNCOS (*ünnepélyesen*): Petőfi vót a magyar nemzet legnagyobb költője. Furmány úr pedig, a brassói suszter... tudják, aki felkötötte vót magát tíz évvel ezelőtt... arról meg azt beszéltek, hogy cucilista vót. Hát ilyen az emberi élet: senki se tudhassa, mire végzi.

ÚJSÁGÍRÓNŐ (*haragosan biccent Táncos felé, és elviharzik*)

Hadapród a nyomában.

4. jelenet

Városi tér

Balról az adóhivatal bejárata, előtte ajtónálló zsinóros ruhában, jobbra kocsmá.

Táncos és Öreg székel be.

TÁNCOS: Aztán hova?

ÖREG SZÉKELY: Ahol a bajt mérik.

TÁNCOS: Nem lehet olcsó hely.

ÖREG SZÉKELY: Nem is.

Odaérnek Ajtónálló elé.

TÁNCOS (*Öreg székelnek*): ...ez ejszen mondan akar nekünk valamit. (*Ajtónállóhoz*) Mondja már, ne restellje!

AJTÓNÁLLÓ: Mit akarnak?

TÁNCOS: Ennyi az egész? Ezért kár vót megtorlaszolni két tisztességes embert, mert ezt megmondtuk vóna mi úgyis. Sze azért jöttünk, hogy megmondjuk.

AJTÓNÁLLÓ (*szigorúbban*): Mondja hát, ne feleslegjen annyit!

TÁNCOS: Bé akarunk menni az épületbe.

AJTÓNÁLLÓ: Hova?

TÁNCOS (*Öreg székelhez*): Maga öregebb, lát itt egyebet is?

ÖREG SZÉKELY: Neked jobb a szemed.

TÁNCOS (*Ajtónállóhoz*): Ejszen a papához hiába akarnánk itten bémenni, ugye? Mert ide azt írták ki, hogy adóhivatal, és semmi egyebet.

AJTÓNÁLLÓ: Részegek maguk, vagy bolondok?

ÖREG SZÉKELY: Hát bolondoknak elég bolondok vagyunk, az szent igaz... amiért eljöttünk ide. Ha nem kellünk maguknak, ne küldözgesse nek írást utánunk máskor. (*Táncoshoz*) Na gyere, testvér! Mi a magunkét megtettük. (*Az idézést odalöki Ajtónálló elé*) Gyerünk! (*Elindul.*)

AJTÓNÁLLÓ (*fölveszi a papírt, beleolvas*): Álljanak meg! Hát mért nem mondják mindjárt, hogy idézve vannak!

ÖREG SZÉKELY: Mert az nem a maga dolga, hanem a mienk.

AJTÓNÁLLÓ (*szelíden*): Ne tüzeljen már úgy bácsikám, hanem jöjjön vissza. Első emelet hatodik ajtó... oda kell menjen maga.

ÖREG SZÉKELY: Hát én megyek, de fizetni egy vasat nem fizetek, hallja-e? Az én pénzemen nem kutyáskodik senki a kapuban, sem zsinórral, sem anélkül!

AJTÓNÁLLÓ: Rám hiába haragszik... én csak a kötelességemet végzem. Ezért fizetnek.

ÖREG SZÉKELY: Tanólja meg, hogy minálunk az ember semmit sem teszen hiába! S ha én haraguszom, az az én dolgom! Az én pénzemből pedig nem fizetik sokáig, ne féljen! *(Táncoshoz)* Hát ennem megmondám.

TÁNCOS: Sokra nem ment még vele.

ÖREG SZÉKELY: Hát sokra nem... a vastagja ezután jön.

Öreg székel és Táncos vizsgálják az ajtókat.

TÁNCOS: Ehun el! Hatos. *(Olvassa)* Kivetés!

ÖREG SZÉKELY: Tán nem vetnek itt ki bennünket?

TÁNCOS *(ránt egyet a nadrágszíján):* Mink is ott leszünk!

Leveszik a kalapjukat.

TÁNCOS: Hát bémenjünk-e?

ÖREG SZÉKELY: Bé hát, ha már itt vagyunk.

5. jelenet

Az adóhivatal irodája

Hivatalnok úrfi hátradőlve a széken könyvet olvas.

Hivatalnok kisasszony körmeit ápolja.

ÖREG SZÉKELY *(súgva Táncoshoz):* Ezekről aligha kell tartanunk.

TÁNCOS *(A hivatalnokokhoz):* Adjon Isten!

Úrfi és kisasszony mintha nem hallaná.

Öreg székel és Táncos állnak.

Csengő szól.

Kisasszony felkel, el, majd be.

ÚRFI *(felnéz a könyvből, Kisasszonyhoz):* Murizik az öreg?

KISASSZONY *(keres valamit az asztalon lévő iratok között):* A Bikberg-féle bevallásokat kéri.

ÚRFI: Ma jön be?

KISASSZONY: Tízre.

ÚRFI: Aha. *(Tovább olvas.)*

KISASSZONY *(egy halom papírral újra el, majd újra be. Odaáll Úrfi mögé):* Hol van?

ÚRFI *(fől se néz a könyvből):* Most hal meg a hetedik.

KISASSZONY: A parókás báró?

ÚRFI: Ehen.

KISASSZONY: Az jó rész. De a legizgalmasabb ezután jön, amikor az elefántcsont pápaszemes utas összetalálkozik a kékkígyómiával az állatszelídítő kabinjában...

ÚRFI: Hallgasson! Hallgasson, ne mondja el előre!

ÖREG SZÉKELY *(Táncoshoz):* Érted te ezt a beszédet?

TÁNCOS: Úgy hallatszik, mintha magyarul lenne, s mégsem az.

KISASSZONY *(főlnéz. Öreg székelhez, Táncoshoz):* Mit akarnak?

ÖREG SZÉKELY *(lép egyet):* Igazságot!

ÚRFI *(főlpillant a könyvből):* Jó vicc. Menjen az igazságügy-minisztériumba!

ÖREG SZÉKELY: Megyek én, csak mondják meg, hogy merre van.

ÚRFI *(heherészve):* Budapesten.

ÖREG SZÉKELY: Közelebb nincsen?

TÁNCOS: Hozhattak volna pedig abból is keveset... elfért volna a többi között.

ÚRFI: Vicces emberek maguk.

ÖREG SZÉKELY: Az adó dolgáért jöttem volna. *(Leteszi az idézést az asztalra)* Ihol az írás.

TÁNCOS *(is odateszi):* Itt van ez is, ni.

ÚRFI *(unottan megnézi mind a kettőt):* Nincsenek megelégedve a kivetéssel?

ÖREG SZÉKELY *(harciasan körülnéz):* Hogy értsük ezt?

ÚRFI: Hogy sokallja-e az adót?

ÖREG SZÉKELY: Sokallani nem sokallanánk mi aztat... csak éppen hogy nem tudjuk kifizetni.

ÚRFI: Szóval haladékat kérnek, mi?

ÖREG SZÉKELY: Mégpedig végérvényeset!

ÚRFI: Hogy értsem ezt?!

ÖREG SZÉKELY: Úgy, hogy sem most, sem hónap, sem egy esztendő múltjával, sem tízzel én ezt a pénzt meg nem fizethetem!

ÚRFI: És miért?

ÖREG SZÉKELY: Azért kérem, mert én a rományok alatt mind a huszonkét esztendőt egybevéve nem fizettem annyit, mint amennyit maguk itten egy esztendőre követelnek rajtam. Márpedig ide hallgasson! Ha az ellenségem, aki számára én csak egy bűdös székely voltam, beérte huszonkét esztendő alatt ennyivel, magiknak akkor százhuszonkettőre is sok kell legyen... sze tán azért gyűttek, hogy segítsenek, igaz-e?

ÚRFI *(kacag):* Ravasz ember maga, apám! Csakhogy az államnak kell ám a pénz! Utat kell csináltatnunk maguknak, tisztviselőlakásokat kell építenünk maguknak, mert itt semmi nincsen. *(Újra olvas.)*

ÖREG SZÉKELY: Akinek nem jók a mi útjaink, ne gyűjön ide! Vagy csináljon jobbat a maga pénzin, s ne az enyimen!

ÚRFI: Mit akarnak maguk tulajdonképpen?

TÁNCOS: Mink azt, hogy ne kelljen fizetni.

ÚRFI *(lecsapja a könyvet):* Hogy képzelik azt, ember? Ha valamennyi székely azt mondaná, hogy nem akar fizetni, mi volna?

TÁNCOS: Egy országra való okos székely.

ÚRFI: De ki építené a hidakat? A vasutakat? A középületeket? És ez a sok ember, aki mind maguk miatt van itt, miből élne, mi? ...én miből élnék?

TÁNCOS *(az asztalra mutat):* Ejszen abbul a könyvből, ni.

ÚRFI *(felugrik):* Még szemtelenkedik is?! A fene a bűdös parasztját! Fizetni nem akar, de pimaszkodni, azt tud! Mars ki!

TÁNCOS: Nono! Már megkövetjük szépen, de nem azért gyűttünk...

ÚRFI: Nem tárgyalok magukkal! Adjanak be fellebbezést vagy halasztási kérvényt... vagy amit akarnak, de csak írásban! Figyelmeztetem azonban, hogy a határidő a mai nappal lejár, utólagos beadványokat nem fogadunk el! Most pedig tessék kimenni! Nem tárgyalok magukkal. Orcátlan parasztok!

TÁNCOS: Hallja-e az úr...

ÖREG SZÉKELY: Maga ha akarna se tárgyalhatna velünk!

ÚRFI: Mi...?! Miért...?

ÖREG SZÉKELY: Azért, mert münk nem tárgyalunk magával, na. *(Táncosnak)* Gyerünk innét, mer még csenderek visznek el emberölésért, s virtus se volna benne. *(Elindul kifelé.)*

ÚRFI *(Öreg székelynek):* Takarodjék! Bolsevista disznó! Gazember!

ÖREG SZÉKELY *(megáll. Táncoshoz):* Nekem mondták-é ezt, te?

TÁNCOS: Magának címezték vót, de én is benne vótam. *(Benyúl a harisnyája zsebébe.)*

ÚRFI: Azt hiszik, hogy még mindig az oláhoknál vannak!

ÖREG SZÉKELY: Nem. Azt münk semmiképpen sem hisszük, mert nem is hihetjük. Ott úgy vót, hogy az embert szépen meghallgatták, osztán a vállára veregettek, és azt mondták: menjen haza nyugodtan, mert így és így lesz. Aztán persze nem úgy lett. De ez már más dolog. Hanem ide

hallgasson maga, ecsém! Én már üdős ember vagyok, de még csak egyszer kiáltották utánam azt, hogy gazember... egyetlenegyszer ebben az életben, tudja-e? Két esztendőtlül ültem érette. Hát most nem szeretném még egyszer azt a két esztendőtlül magamra duvasztani... márpedig a bicska, tudja... az olyan szerszám, hogy kinyitódik magától, ha meghallja az ilyen beszédet.

ÚRFI: Fenyeged?

ÖREG SZÉKELY: Én osztán nem... én meg is teszem!

TÁNCOS (*húzza Öreg székely ujjasát*): Hagyja a sulyba! Nem érdemli meg az ilyen nyikhász, hogy bajba keveredjen miatta az ember.

ÖREG SZÉKELY: Aszondod?

TÁNCOS: Én azt.

ÖREG SZÉKELY: No, akkor menjünk!

Mindketten el.

6. jelenet

Az előbbi tér

ÖREG SZÉKELY: Ezt eligazítottuk!

TÁNCOS: Ezt el.

ÖREG SZÉKELY: Ők jártak rosszul.

TÁNCOS: Miben?

ÖREG SZÉKELY: Hát az adóban! (*Zsebére csap*) Itt a zsebemben a pénz, ni! Azzal jöttem, hogy kifizetem nekik, ha nagyon sírnak. De így jobban sikerült... erre ihatnánk egyet. Áldomást.

TÁNCOS: Vásár történt?

ÖREG SZÉKELY: Az hát. Spóroltam az urakon!

Leülnek a kocsmá asztalához.

Pincér be, némán fölveszi a rendelést, majd hozza az italokat, és el.

TÁNCOS (*fölemeli a poharát*): Ez legy a ficsúr egészségire, akinek köszönhető a vásár.

Isznak.

Pincér hozza az italokat.

ÖREG SZÉKELY (*fölemeli a poharát*): A zsinórosat se feledjük! Az én pénzemem nem áll a kapuba senki!

Isznak.

Pincér hozza az italokat.

ÖREG SZÉKELY: Hijnye! A kúsasszonyra nem ittunk, pedig ért az annyit, mint a többi együttvéve!

Isznak.

Tömeg tódul a szín közepére. Egy szónokot hallgat.

ÖREG SZÉKELY: Tán megölénék valakit!

TÁNCOS: Vagy kutyát fogtak a sintérek.

ÖREG SZÉKELY: Már ezt meghallgassuk. Hallám, mi baja van.

Öreg székely és Táncos néhány lépést tesznek az asztal mellől.

KORMÁNYFŐTANÁCSOS (*a tömeg közepéből ordít*): ...mert a huszonkét esztendőnek a szenvedése megtanított arra, véreim, hogy nem lehet bennünket úgy kigyomlálni ebből az ősi földből, ebből a szent székely földből, melyet ezer esztendőn keresztül vérrel és könnyel, fáradságos munkánk véres verejtékével öntöztünk puhára! Nem hagytuk el ezt a földet! Nem hagytuk el a hazát! Szöges korbáccsal ostoroztak, és nem hagytuk! Véresre botoztak bennünket, és nem hagytuk! Élve megnyúzhattak, de a hűséget nem vághatták ki belőlünk még tüzes késsel sem! Kerékbe törhettek! Karóba húzhattak! Arcul csaphattak a saját házunk küszöbén! Kitépheték a nyelvünket, hogy ne beszélhessünk többé magyarul, és mégis magyarok maradtunk! Minden szenvedés és nyomorgatás, ostorozás és megkínzás között is, magyarok!...

ÖREG SZÉKELY: Hű, de sokat szenvedett az istenadta!

ÚRILEGÉNY (*odasomfordál Öreg székely mellé*): Ne higgyen neki!

ÖREG SZÉKELY (*meghökken*): He?

TÁNCOS (*Úrilegényhez*): Mit ócsárolja? Nem res-telli? Sze tán elég csúfság esett meg szeginnel, ahogy ippeg hallánk!

ÚRILEGÉNY (*nevet*): Hát maguk is bedőlnek en-nek a szélhámosnak? Nem volt ez huszonkét év alatt egy napig sem itten!

ÖREG SZÉKELY: Azt elhiszem én, errefele nem is történt ilyesmi, sze tán hallottuk vóna.

KORMÁNYFŐTANÁCSOS: ...nem, véreim! Itt nem lesz többé oláh bitangolás! Itt nem lesz több véresre ostorozott székely gyermek és halálra kínzott leány! Mi garantáljuk nektek, mi, veletek együtt vérzett és szenvedett székely vezetők, hogy az út, amelyiken vezetünk benneteket, az igazi feltámadáshoz vezet!

TÁNCOS: Álljunk meg, sze még meg se hóttunk vót egyelőre!

ÚRILEGÉNY (*Táncoshoz*): Liberális frázis az egész.

TÁNCOS: Ammeglehet.

ÚRILEGÉNY: Ilyenek rontják a levegőt maguk-nál. Hát nem szégyen ez?

ÖREG SZÉKELY (*fejcsóválva*): Hát ha csak fele igaz a sok szenvedésnek, úgyis éppen elég vóna tíz vármegyének!

ÚRILEGÉNY (*Öreg székelyhez*): Ez szenvedett? Tudja, mit szenvedett ez? Tizenkilencben itt hagyta magukat, kapott jó állást Budapesten, és addig verte a mellét tíz téglával, hogy így sze-gény székely, úgy szegény székely, ameddig négy igazgatósági tagságot és egy rakás más tisztséget összegyűjtött magának! Jól jövedelmezett neki odaát a maguk itteni szenvedése, ne féljen! És most még többet jövedelmez.

TÁNCOS: Hát akkor minek hagyják beszélni, ha tudják, hogy hazudik?

ÚRILEGÉNY (*felkacag*): Ember, hol él maga? Hát nem tudja, hogy micsoda terror van itt? Hát nem tudja maga, hogy micsoda korrupt fertő-ben fetreng egész Magyarország? Néhány ilyen nagyszájú libi dagadtra keresi magát, zsebeli a

különböző jutalékokat, tiszteletdíjakat, sok ezer pengős fizetéseket... érti, gazduram?

TÁNCOS (*bizonytalanul*): ...sze érteni értem... de minek hagyják magukat, ha így vagynak a dolgok?

ÚRILEGÉNY (*főlényesen*): Nem is híznak már sokáig! Azért vagyok itt én is!

TÁNCOS: Miért?

ÚRILEGÉNY: Hogy beszervezzem a mozgalmat maguknál is.

TÁNCOS: Aha.

Kormányfőtanácsos eltűnik.

Hatalmas éljenzés és tapsolás.

A tömeg elvonul.

ÖREG SZÉKELY (*megettöri a szemét*): Szépen beszélt biza.

ÚRILEGÉNY (*dühösen*): Hát maga is bedől neki? Öregember létire? Hiszen egyetlen szava sem volt igaz!

ÖREG SZÉKELY (*szelíden*): Méges szép volt.

ÚRILEGÉNY: Hogy mondhat ilyet?! Szemensze-dett hazugság az egész! Maszlag!

ÖREG SZÉKELY (*legyint*): Hagyja már el! Meg-szoktuk mi azt, hogy amit az urak mondanak, ab-ból úgysem sok az igaz. De azért szépen mond-ják mégis. (*Táncoshoz*) Na gyerünk!

ÚRILEGÉNY: Álljanak meg! Fáj a lelkem, hogy két ilyen értelmes székely embert ennyire el tud-nak butítani ezek a népbolondítók! Szeretném felvilágosítani magukat.

ÖREG SZÉKELY: Mit csinálni?

ÚRILEGÉNY: Megmutatni az igazság útját!

ÖREG SZÉKELY: Tudom én azt maga nélkül is. (*Indul.*)

TÁNCOS (*Öreg székelyre kacsint*): Hadd hall-gassuk meg szegént.

ÖREG SZÉKELY: Jó na... de hol s miképpen?

TÁNCOS: Hát ejszen úgy, hogy visszamegyünk a Zöld Disznyóba, aztán mi iszunk, s közben az úrfi elmondhassa a magáét.

ÚRILEGÉNY (*lelkesen*): Az jó lesz! Természetesen a vendégeim lesznek.

Öreg székely, Táncos visszaülnek az asztalhoz.

Úrilegény melléjük.

Táncos odainti a pincért.

PINCÉR: Mi tetszik?

TÁNCOS (*dölyfösön*): Úri ital! Ma nagy úr fizeti.

PINCÉR: Igenis, kérem... bort tetszik parancsolni? Kéknyelút? Zöldszilvánit?

TÁNCOS: Komolyabbat!

PINCÉR: Igenis, kérem... van finom konyakunk, barackpálinkák, szilva...

TÁNCOS: A konyaknál szavallok.

PINCÉR: Igenis, kérem. (*El, majd vissza a poharakkal*)

TÁNCOS (*Úrilegényhez*): Na, most elkezdheti.

ÚRILEGÉNY: Zsidók mind! Zsidóbérencek, liberális disznók, korrupt Aladárok...

Táncos rendel.

Pincér hozza az italt.

Öreg székely és Táncos isznak.

ÚRILEGÉNY: ...a nemzet rákfenéi, a destrukció konkolyhintői, akik gennyésre keresik magukat a nemzet vérében...

Táncos rendel.

Pincér hozza az italt.

Öreg székely és Táncos isznak.

ÚRILEGÉNY: ...birtokaik vannak, palotáik, lenéz a szegény embert, aki gyalog jár, vagy olcsó autón, mert nekik a legdrágább autók vannak...

Táncos rendel.

Pincér hozza az italt.

Öreg székely és Táncos isznak.

ÖREG SZÉKELY (*Táncoshoz*): Ittál-e eleget? (*Becsukja a szemét, és lecsúszik a széken.*)

TÁNCOS: Sokat is.

ÚRILEGÉNY: ...az ország tehetséges fiatalsága sorvad el mellettük! Mi éhezünk, amíg ezek hasadnak ki a zsírtól!

ÖREG SZÉKELY (*megebökdösi Úrilegény kabátujját*): Álljon meg, álljon csak meg! Tudja, mit?

ÚRILEGÉNY: Micsodát?

ÖREG SZÉKELY: Én kitalálom a végit annak, amit maga itt jó idővel ezelőtt elkezdett mondani, s azóta egyből fújja.

ÚRILEGÉNY: Hogy?... Mi?

ÖREG SZÉKELY: Hát ide figyeljen! A vége itten vagyon: magok köll legyenek a miniszterek, magok köll kapják azt a sok pénzt, s akkor nincs több baj semmi. Ugyi, hogy ide akart kilyukadni?

Úrilegény meglepődik.

ÖREG SZÉKELY: No lássa. Most, hogy tudjuk, köszönjük az érányunkban való jóindulatját is. (*Táncoshoz*) Gyere, menjünk!

Öreg székely és Táncos fölállnak és indulnak.

ÖREG SZÉKELY: Danolhatnánk egyet! (*Rákezd*) ...most mönnek a székelyök... Jahuszonegy évesök... Bészarábia felé...

Rendőr be.

ÖREG SZÉKELY (*Rendőrhöz*): Tetszik a hansom, ugyé?

RENDŐR: Tilos a csendháborítás!

ÖREG SZÉKELY: Úgy is köll! Nagyon helyeslöm magam is!

RENDŐR: Akkor menjenek csöndesen odább, és ne ordibáljanak!

ÖREG SZÉKELY: Nem is ordibálunk münk... csak ippeg, hogy danolunk egy kicsit... most mönnek a székelyök...

RENDŐR: Nem énekelünk, jó-e?!

ÖREG SZÉKELY: Tán visszatért Románia? (Táncoshoz) Akkor gyere, menjünk!

Elindulnak.

Rendőr el.

Kormányfőtanácsos be.

ÖREG SZÉKELY (Kormányfőtanácsoshoz): No, tekintetes úr! Ippeg magát keressük!

KORMÁNYFŐTANÁCSOS (szívélyesen Öreg székelyhez): Tessék, bácsikám! Valami kérés? Vagy panasz?

ÖREG SZÉKELY: Egyik sem, drága tekintetős uram... csak egy kis oktatásra vóna szüksége itt ni, a fiamnak.

KORMÁNYFŐTANÁCSOS (zavartan): Nem értem.

ÖREG SZÉKELY: Hát tessék ide figyelni! Először is engedelömmel kérdem: minek szabad tiszteljem az urat?

KORMÁNYFŐTANÁCSOS (szerényen): Kormányfőtanácsos vagyok.

ÖREG SZÉKELY: Isten tartsa meg! ... szóval hát együtt hallgattuk vót az úr beszédjé... abbiza szép vót, hallja-e? No de most már tessék ide hallani: itt ez az én gyöngfejú fiam mind eszi a fejemet egy kérdéssel az urat illetően, s nem hágy nyugtot vele. Tessék már, könyörgök, megfelelni néki!

KORMÁNYFŐTANÁCSOS (jóindulattal Táncoshoz): Mondjad, fiam, bátran!

ÖREG SZÉKELY: Azt tessék nekije megmondani akkor: miképpen vagy az, hogy a tekintetős úr szeginy feje annyi minden szenvedésen s csúfságokon mene keresztül, miként azt nekünk elmondotta vót, s mégis ilyen drága jó egészségnek örvend?

KORMÁNYFŐTANÁCSOS: Részeg disznó! (El.)

ÖREG SZÉKELY: Na, most már jöhet a világvége! ...most mönnek a székelyök...

Táncos és Öreg székely nótaszóval el.

7. jelenet

Táncos háza

Éjszakai derengés.

Táncos pálinkafőzőt visz a padlásra.

Lassan kivilágosodik.

Finánc, Adószedő be, utóbbi aktatáskával.

ADÓSZEDŐ (kiáltva): Itt lakik egy bizonyos Táncos Csuda Mózes?

TÁNCOS (megjelenik a padlásajtóban, vasvilla a kezében): Itt.

ADÓSZEDŐ: Idehaza van-e?

TÁNCOS: Úgy látom.

ADÓSZEDŐ (körülnéz): Miről látja?

TÁNCOS: A nadrágomrul.

ADÓSZEDŐ: Vicces ember maga... hát arról ugyan miképpen láthatja, hogy itthon van-e a gazda, vagy nem?

TÁNCOS (leteszi a villát): Arról úgy, hogy ahol a nadrág, ott ember is kerül hozzá.

Finánc és Adószedő tanácstalanul néznek egymásra.

FINÁNC: A házban van-e?

TÁNCOS: Kicsoda?

FINÁNC: Hát az a Táncos Csuda, vagy minek hívják.

TÁNCOS: Az biza nincsen a házban.

ADÓSZEDŐ: Hát hol? Nyögje már ki, teremtesít magának!

TÁNCOS: A pajta hiujában.

FINÁNC: Hol?

TÁNCOS: Mondottam vót, hogy a pajta hiujában, s két emberrel társalog elég fölöslegesen. Még azt is megmondhatom, ha tudni akarnák, hogy ruhájuk után az egyik katonát játszódik, a másik meg urat.

Finánc és Adószedő egymásra néznek.

TÁNCOS (*lejön a létrán*): Szépen felgyüvének a hegyre.

FINÁNC: Maga a gazda?

TÁNCOS: Nekem nehezebb dolgom van.

FINÁNC: Hogy érti ezt?

TÁNCOS: Én úgy, hogy maguk ejszen könnyebben rájöhetnek erre, mint én a másik felire.

ADÓSZEDŐ: Miket beszél maga itt összeviszsa? Micsoda másik fél? Mi? Beszéljen magyarul, hallja!

TÁNCOS: Sze úgy mondom én, magyarul... mert lám, maguk tudják már, hogy én ki vagyok, de én még mindig nem tudom azt, hogy maguk kicsodák.

ADÓSZEDŐ (*írást vesz elő a táskájából*): Egy szóval maga az a Táncos Csuda Mózes?

TÁNCOS: Az is vótam én mindég.

ADÓSZEDŐ: Nahát ide figyeljen akkor! Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér adótartozását jöttem beinkasszálni. Érti?

TÁNCOS: Értem én... a szándék világos.

ADÓSZEDŐ: Ne beszéljen melléje! Fizet, vagy nem fizet?!

TÁNCOS: Mennyit mondott az előbb?

ADÓSZEDŐ (*olvassa*): Hatszáznegyvenkét pengő és nyolcvannyolc fillér.

TÁNCOS (*vakarja a fejét*): Hát... a másik felét... azt kifizethetem.

ADÓSZEDŐ: Na jó, na. Az egésznet kellene ugyan, mert az esedékesség lejárt. De ha most kifizeti a felét, akkor a második részletre adhatunk két hónap haladékot.

TÁNCOS: Én a második felit fizetem mostan, azt mondtam.

Adószedő Fináncra néz.

Finánc vállat von.

ADÓSZEDŐ (*Táncoshoz*): Bogaras ember maga, hallja... hát nem mindegy, hogy melyik felét fizeti ki előbb?

TÁNCOS: Nekem nem.

ADÓSZEDŐ: Jó, akkor kiállítom a nyugtát.

TÁNCOS: Az jó lesz, de a második feliről legyen ám!

ADÓSZEDŐ: Arról, arról... valami asztal akad-e itt magánál?

TÁNCOS: Hogyne akadna! Tessék csak beljebb kerülni!

Bemennek a konyhába.

TÁNCOS (*poharakat tesz az asztalra, pálinkát tölt*): Isten éltesse azt, aki az adót kitalálta, s magikat ráadásnak!

Finánc, Adószedő nevet, és iszik.

FINÁNC (*csettint*): Honnan való ez?

TÁNCOS: Itt terem a hiuban.

Finánc, Adószedő nevet.

FINÁNC (*Táncoshoz*): Tréfás ember maga, igazán!

TÁNCOS: Mindenki az, ami... maguk példának okáért micsodák lennének, ha meg nem sértem vele?

ADÓSZEDŐ: Én adószedő vagyok.

TÁNCOS: Olyan is kell. Isten is lám, hányfélét alkotott!

FINÁNC: Én meg pénzügyőr.

TÁNCOS: Ammá nem tudom mi.

ADÓSZEDŐ (*nevetve*): Finánc!

TÁNCOS: Aha! Így járt a sógorom is, hallgassanak csak ide! Elküldötte a vót nagyobbik lányát szógálni Szeredára. Hát egyszer csak írja a leány, hogy aszongya: megismerkedett valami igen finom úriemberrel, aki őt feleségül akarná venni. Na, ír neki menten a sógor, hogy vigyázz ám magadra, édes leányom, mert a városokban bizony sokmindenféle emberek élnek, s nem kevés közöttük a tekergő sem. Két hét múlva jön újra a levél Szeredáról, hogy nem tekergő ez, édesapám, jól fizetett személy, s még amellet mester

is. Ejszen valami szerződött iparos lesz, gondolta felindultan a sógor, mondogatni is kezdte, hogy nécsak, alighanem férjhez megyen a leány hamarosan valami mesterhez. Egyszer aztán felkekedik ő maga, s bé Szeredára. Előveszi mindjárt a leányt, hogy no aztán miféle mester ez a te embered? Hát, mondja a leány... gyepmester. Hát ammi, csodálkozik a sógor, mi a mestersége neki? Hát, mondja a leány, hogy milyen úri hivatal az, csak jön-megy a városon egy zöld kocsival, aztán itt is megáll, és fölszed valamit, ott is megáll, és fölszed valamit. Furcsállotta sógor ezt a hivatalt, de hát mester, mégis ez a fontos, gondolta. Nagyra volt gyepmesterével néhány hétig. Aztán halljanak ide: a végén nem kiderült, hogy sintér?

Finánc, Adószedő elszontyolodik a hallottaktól.

ADÓSZEDŐ: Hát akkor én kiállítom a nyugtát.

TÁNCOS: De a második feliről, ne feledje!

ADÓSZEDŐ (nevet): Ne féljen, nem lesz hiba abban.

TÁNCOS: Akkor igyunk még egyet! (*Főlemeli a poharát*) Isten adjon erőt a fináncoknak s az adószedőknek!

ADÓSZEDŐ: Mihez?

TÁNCOS: Hogy elbírájk a szegénység pénzt.

FINÁNC (nevet): A szegényeké se nehezebb, mint a gazdagoké!

TÁNCOS: Ebben nincsen igaza. A szegény ember pénze nehezebb ám!

ADÓSZEDŐ: Legfeljebb a piszokkal, ami ráragadt.

TÁNCOS: Nem a. Mert lássa, először is a gazdagoktól bankókban jön a pénz, a szegényektől meg krajcárban. De még csak nem is ez a lényeges különbség.

FINÁNC: Hát mi?

TÁNCOS: Az biza abból áll, hogy a gazdagok pénzt olyan helyre teszi az állam, ahol azt a gazdagok újra meglelhetik, s ezért jókedvvel megyen magukkal a pénz. De a szegény ember pénze, az elnehezedik a szomorúságtól, amikor magikat

meglátja, mert tisztában van azzal, hogy soha többet a vót gazdájával össze nem találkozik!

Adószedő írja a nyugtát.

Rozál bedugja a fejét, és int Táncosnak.

TÁNCOS: Megbocsátanak az urak egy percre... (*el, majd egy üveggel be*) Kóstoljuk meg ezt is! (*Megtölti a poharakat.*)

Isznak.

FINÁNC: Ez erősebb.

TÁNCOS: Ugye?

FINÁNC: Honnan való?

TÁNCOS: Első kézből.

FINÁNC: Kisüstös, mégpedig alma.

TÁNCOS: Nagyon érti!

FINÁNC: Azért vagyok itt!

TÁNCOS: Ezt már hogyan értsem?

FINÁNC: Ezen a vidéken nagyon sok az eldugott kisüst... akik tilosban főzik a szeszt... tudja, adózás nélkül.

TÁNCOS: Bizony nem szép tőlük.

FINÁNC: Engem meg azért rendeltek ide a központból, hogy ezeket elcsípjem.

TÁNCOS: Szép feladat. Aztán fogott-e már sokat?

FINÁNC: Én biza még egyet se... de ami késik, nem múlik! Nyomukban vagyok már a gazembereknek! Azért kérdezem, hogy hol vásárolta ezt a pálinkát...

TÁNCOS: Hát efelől nyugodt lehet, mert ez nem látott fináncot!

FINÁNC: Kisüstöstől vette?

TÁNCOS: Én attól. De finánc ül a házban, ahol ezt főzik!

FINÁNC: Akkor az rendes ember lehet.

TÁNCOS (megtölti a poharakat): Igyunk hát egyet az ő egészségére is!

Isznak.

FINÁNC: Rokona magának?

TÁNCOS: Szegrül-végrül igen.

FINÁNC: Én is vennék tőle. Messze lakik?

TÁNCOS: Messzecke bizony... tova Kommandó alatt... de ha nagyon kívánja, egy literrel átadhatok a magaméból.

FINÁNC: Átadna belőle?

TÁNCOS: Át én.

FINÁNC: De ebből az erősből!

TÁNCOS (*kiáltva*): Asszony, te! Hozz már bé egy literes üveggel ebből az erősebbikből! (*Finánc-hoz*) Éppen egy literre való lesz még.

FINÁNC (*belső zsebébe nyúl*): Aztán mi az ára?

TÁNCOS: Hát biza nem olcsó. Negyvenkettőt kóstál, ha háztól viszik.

FINÁNC: Megéri. (*Kiszámolja a pénzt.*)

Rozál be, leteszi az asztalra a literes üveget, majd el.

FINÁNC (*Táncoshoz*): Köszönöm magának a szívességét.

TÁNCOS: Egészséggel használja.

ADÓSZEDŐ: Na, itt a nyugta. Van-e még abból a pálinkából?

TÁNCOS: Hát biza az erősből egyelőre nincsen több.

ADÓSZEDŐ: Jó lenne nekem a másik is... a gyöngébb. Tudja, nem nagyon érek rá utánajárni, s amit a boltban vesz az ember... abba már vizet is tettek.

TÁNCOS: Én elhiszem biza. Aztán mennyi kellene?

ADÓSZEDŐ: Megvinnék én tíz literrel is.

TÁNCOS: Húha! Annyit én nem iszom meg egy esztendő alatt, hallja!

ADÓSZEDŐ: ...az embert meglátogatják vásárnaponként a barátai, aztán elfogy.

TÁNCOS: Én elhiszem bizony.

ADÓSZEDŐ: Annyi nincsen, ugye?

TÁNCOS (*gondolkodik*): Hát... nem bánom na... ide figyeljen! Van itt nálam éppen egy tízliteres korsó ezzel a pálinkával, csakhogy nem az enyém. A vadász urak rendelték vót, Szentgyörgybül, nekik kellett hozzam. De mert maga olyan kedvemre való ember, hát odaadom, vigye el! Csak a korsót juttassa nekem vissza, de hamar, hogy tudjak újat hozni vasárnapig az uraknak.

ADÓSZEDŐ: Megtenné? Igazán? Hálás leszek.

TÁNCOS: Elég nekem, ha néha iszik az emlékezetemre. (*Odateszi a korsót az asztalra*) Itt is van, megkóstolhatja, hogy nem csalom-e meg.

ADÓSZEDŐ (*teletölti a poharakat*): Adja az Isten, hogy minden székely olyan becsületes ember legyen, mint maga!

TÁNCOS: Legyen is, mert hasznot lát belőle.

Isznak.

FINÁNC: Finom ez is.

ADÓSZEDŐ (*előveszi a bukszáját*): Mibe kerül?

TÁNCOS: Ez csak harminchatba.

Adószedő kiszámolja a pénzt.

FINÁNC (*Adószedőhöz*): ...de már menjünk... este lesz nemsokára.

ADÓSZEDŐ (*órájára néz*): Bizony igaz... sok időt eltöltöttünk... még máshová is el kell mennem. (*Táncoshoz*) Itt a nyugta.

TÁNCOS: Aztán úgy írta-e, ahogy mondtam?

ADÓSZEDŐ: Úgy, úgy... felét fizeti csak mostan, a másik felét majd később... nem veszünk össze ezen.

TÁNCOS: Isten lássa lelkeket, nem is kívánám.

ADÓSZEDŐ (*föláll*): Akkor most még adja ide a pénzt, hogy mehessünk!

Finánc is föláll.

TÁNCOS (*benyúl a zsebébe, leteszi az ezüst-pengőt az asztalra*): Itt van.

ADÓSZEDŐ: Minek ez?

TÁNCOS: Hát adóba! Ha jól tudom, tizenkét fillér még visszajár.

ADÓSZEDŐ (bámul): Ne tréfáljon, ember! Itt a nyugtán az áll, hogy háromszázhuszonnégy pengő.

TÁNCOS: Arról én nem tehetek, ha annyit írt rá.

ADÓSZEDŐ (dühösen): Hát nem maga mondta?! Hogy kifizeti a felét?

TÁNCOS: Én igen, mégpedig a második felít... azt mondtam.

ADÓSZEDŐ: Na hát aztán? Ennyi a fele, pontosan!

TÁNCOS: Akkor rosszul számolta, ha ennyi jött ki... mert én csak a második felire tettem ígéretet, az elsőre nem.

ADÓSZEDŐ: Ne bolonduljon meg, ember! Első fele vagy második fele... nem mindegy az?

TÁNCOS: Abbiza nem. Tudom én, mit beszélek. Mutassa csak azt az első írást, mennyi van ott együtt?

ADÓSZEDŐ (olvassa): Hatszáznegyvenkét pengő, nyolcvannyolc fillér.

TÁNCOS: Na lássa! Én a második felit vállaltam, s az annyi, mint nyolcvannyolc fillér. Tessék akkor még tizenkettőt visszaadni.

ADÓSZEDŐ (az asztalra csap): Az istenit magának! Csúfolódik velem?!

Finánc lerogy a székre, és nevet.

ADÓSZEDŐ (Finánchoz): Te mit nevensz?

FINÁNC ...hahaha... hát hogyne nevetnék... hahaha... jaj az oldalam...

TÁNCOS (Adószedőhöz): Lássa, hogyan leszen a félreértés? Éppen elég tisztán megmondottam magának, hogy mit akarok, csak maga nem értette meg jól.

ADÓSZEDŐ: Ember! Hát hogy gondolja maga ezt?! Hatszáznegyvenkét pengős adótartozást nem lehet elintézni nyolcvannyolc fillérrel!

TÁNCOS: Ez pedig elég hiba, lássa. Mert Krisztus urunk is megmondotta vót, hogy az nem számít, mennyit adakozik az ember, mivel attól függ, mihez van módja. Hanem, hogy milyen szívvvel adja. Hát én jó szívvvel adom, lássa.

Finánc egyre csapkodja a térdét.

ADÓSZEDŐ (Táncoshoz): Ide figyeljen, ember! Ne tréfáljunk, mert ez komoly dolog. Maga hátralékban van, és a hátralékot ki kell fizetni. Ha nem fizet, akkor foglalnunk kell, s azután árve-reznünk. Érti?

TÁNCOS: Elég értelmesen elmondotta.

ADÓSZEDŐ: Mármost, ha a felét kifizeti, akkor a másik felével várhatunk még... de ha nem, akkor most nyomban meg kell hogy ejtsük a foglalást, és ezzel újra csak szaporítja a költségeket.

TÁNCOS: Olyan akkor ez is, mint a parancs. Nem jó kikezdeni véle, mert csak szaporodik.

ADÓSZEDŐ: Na lássa! Most szépen kifizet 324 pengőt, és a többi aztán... majd egy-két hónap után, ahogy gyűlik.

TÁNCOS: Csakhogy a pénz nem gyűlik ám, csak oda, ahol már ismeri a járást.

FINÁNC (az asztalra mutat. Táncoshoz): Nézz... csak innen kifizetheti a felerészt!

TÁNCOS (szörnyülködve): Hát azt hogyan gondolja? Sze nem az én pénzem ez! Miből veszem meg az urak pálinkáját?

ADÓSZEDŐ: ...mennyi pénze van itthon?

TÁNCOS (szomorúan fölveszi az ezüstpengőt): Ez itt ni. Meg amit a finánc úrtól kaptam. Legfennebb nem iszom több szeszt ez évben.

ADÓSZEDŐ (sóhaj): ...ha legalább negyedét ki tudná fizetni...

FINÁNC (röhögve): De nem az utolsó negyedét!

TÁNCOS (keserves ábrázattal): Hát mennyi lenne az?

ADÓSZEDŐ (számol): Az? ...százhatvan kereken.

TÁNCOS (sóhajt): Tudja, mit? Kerekítsük ki százra! Hatvan van még az asszonynál, amit karácsonyra tartogattunk, a gyereknek...

FINÁNC: Ember, ember... ha maga ilyen nyomorúságba van, minek hagyta, hogy ekkora adóval sújtsák?

TÁNCOS: Biza jól tetszik mondani... mert alaposan reám sújtanak ezzel az adóval... pedig éppen egy esztendeje csak, hogy elkezdték!

ADÓSZEDŐ: De mért nem fellebbezett?

TÁNCOS (megrökönyödve): Én? ...hogyan én lebbezzek? Hát hallja-é? Nem édesapámul köll nekem tisztelnöm a magyar államot? S ha az édesapa kimond egy szót, mondhat a legkisebb gyermek valamit is ellene? Legfeljebb belépusztul, de nem szállhat perbe tulajdon édesapjával! Ki hallott ilyet? Ne féljen, mert ha a románok tetek volna ilyet, azokat lebbezném én szakadásig! De a magyarokat soha!

ADÓSZEDŐ (sóhajt): Hát adja ide azt a száz pengőt! (Új nyugtát ír.)

TÁNCOS (fölvesszi az asztalról a pénzt, Adószedő elé teszi): Ne mondja, hogy rossz ember vagyok... hanem egy pohárral most megiszunk azért!

Isznak.

FINÁNC: Ember, ember... hát hogy nem tud valamicskét lábra kapni most már... nem olyan esett ember maga. Mért nem szerez, teszem azt... egy kisüstöt? Jó kereset van azon.

TÁNCOS: Lássá... én is gondolkoztam már ezen.

FINÁNC: Én szívesen szolgálnék tanáccsal.

TÁNCOS: Megtenné? Ezt már igazán köszönöm.

FINÁNC: ...még azt is megtenném, hogy megtanítanám, miképpen lehet egy kicsikét csinálni!

TÁNCOS: Ez biza szép magától... én most egyelőre éppen azon elmélkednék, hogy mi lenne, ha beállanék a komám pálinkája mellé.

FINÁNC: Hogyan?

TÁNCOS: Hát csak úgy, hogy megvenném tőle nagyban, ott fent a Kommandón, aztán széthordanám literjével ide-oda, ahova kérik... valami kereset ebből is csöpöghetne talán... mit mondana rá?

FINÁNC: Nem rossz gondolat! ...bár nem éppen törvényes, mert italmérés kellene ehhez...

TÁNCOS: ...de ha úgy... literjével adnám...

FINÁNC: Tudja, mit? Majd én beindítom magát! Ha van eladó pálinka, csak szóljon nekem, aztán én majd beajánlom mindenféle. Rásózhat literjére három-négy pengőt is, keresetnek.

TÁNCOS: Megköszönöm a szíveségit... élek is véle, mert hát lássa, itt van ez az adó is... meg aztán a gyerek... biza jó ember tetszik lenni, finánc létire... tartsa meg az Isten!

Adószedő átadja Táncosnak a nyugtát, elteszi a pénzt.

Adószedő, Finánc búcsúznak.

TÁNCOS: ...na még egy pohárral... ha már így rendbe gyöttünk! (Tölt)

Isznak.

Adószedő, Finánc indulnak.

FINÁNC (visszaszó): Aztán várom ám a pálinkával, mielőbb!

TÁNCOS: Ne féljen! Bennem s a pálinkában nem lesz hiba!

Adószedő, Finánc el.

Táncos föl a padlásra.

8. jelenet

Táncos portája

A tánckar újra elhelyezi a virágokat az almafákra.

Táncos elégedetten nézi őket.

KISBÍRÓ (be, szájtátva bámulja a táncosnőket. Táncoshoz): Baj van, Mózsi!

TÁNCOS: Baj nélkül nincsen élet.

KISBÍRÓ: De katonaság nélkül még lehetne.

TÁNCOS: Tán meglepték a falut esmént?

KISBÍRÓ: Meg, de most fordítottan.

TÁNCOS: Azt hogyan?

KISBÍRÓ: Nem hozzák a katonát, hanem viszik.

TÁNCOS: Nem bolondulának meg?

KISBÍRÓ (*táskájába nyúl, előveszi a behívót*):
...neked is van egy, fogjad!

TÁNCOS: Hát ez elég baj, bizony.

KISBÍRÓ: Mondottam én... na, Isten megáldjon!

Táncos forgatja a behívót.

Katonazene hallatszik, lassú sötét, majd függöny.

Vége a II. felvonásnak.

III. felvonás

1. jelenet

Laktanyaudvar

TÁNCOS (*kezében deszkaláda, jön a többi regrutával. Meglátja köztük Vitálist*): Nicsak! A maga útja is itt végződik?

VITÁLIS: Minden út Rómába vezet.

TÁNCOS: A jövővel mi történik?

VITÁLIS: Miféle jövővel?

TÁNCOS: Hát a szegényekével, akinek a pojnyik almát jósolta egykoron odalent Brassóban!

VITÁLIS: Aha... tán hiba esett a jóslatban?

TÁNCOS: Az almák körül semmi... a tavaly is rendre fölvasárolták a fináncok jó hat vederral. Igaz, hogy a vége már nem alma volt, hanem áfonya, de szerették a jó lelkek azt is... a pálinkából két borjú lett meg egy malacozó koca... jutott ünneplő gúnyára, pár patkós csizmára a

gyereknek... de a szegények jövődjéről nem esett szó...

VITÁLIS: Titok vót.

TÁNCOS: Akkor még egyéb titok is vót, mégse búsulunk miatta!

VITÁLIS: Micsoda?

TÁNCOS: Hát hogy a fái magyarul tudnak virágozni!

VITÁLIS: Elég baj az nekik.

TÁNCOS: Hogy mondhassa ezt?

VITÁLIS: Úgy, hogy a korai virágzást leveri a fagy.

HADNAGY (*be*): Mádéfalvi van-e köztetek?

Néhány kéz a magasban.

HADNAGY: Ott születtem én is.

1. REGRUTA (*hangja*): Isten tartsa meg!

HADNAGY: Jegyző volt ott az apám, de tizenkilencben ki kellett jönnünk, mert nem tette le az esküt. Minden tisztességes ember ki kellett jöjjön akkor, mert aki letette az esküt az oláhoknak, az gazember volt. Így aztán én is székely vagyok, emberek, hát úgy vigyázzanak! Megmutassuk mi ennek a világnak, hogy a székely katonánál különben nem terem a földön! Igaz-e?

IDŐS REGRUTA: Csak nehogy a végén kíváncsi legyen reánk valaki, s reánk törjenek valahonnét!

HADNAGY: Csak jöjjenek! Azért imádkozom minden este!

IDŐS REGRUTA: Azzal ugyan kár az Úristent fárasztani.

HADNAGY: Mi? Maga talán fél? Hát székely maga? Ilyen székelyek termettek itt huszonkét esztendő alatt?

IDŐS REGRUTA: Én már láttam háborút... tudom, amit tudok.

HADNAGY: Mit tud? S mit látott a háborúból? Biztosan lapult valahol hátul a trénnél, nem? S futott, amikor meghallott egy puskát szólani!

Néhányan nevetnek a regruták közül.

IDŐS REGRUTA: Ha a futásért nagyezüstöt osztogattak, akkor ejszen, hogy futottam.

HADNAGY: ...én pedig csak azt várom, hogy átalmehessek ezeken a hegyeken. Ahány román, mind a Fekete-tengerbe nyuvasztom! S aki székely, az mind így cselekszik! Igaz-e emberek?

1. REGRUTA (hangja): Éljen! Éljen a nyuvasztás!

Éljenzés.

HADNAGY: Így, emberek, ezt már szeretem! Meg kell mutassuk, hogy él még a székely vitézség! Attila vére nem válik vízzé bennünk! Megmutatjuk az oroszoknak is, ha kell! Rakásra döntjük Moszkvát, ha egyszer elindulunk!

HANGOK: Úgy van! Úgy van!

1. REGRUTA (hangja): Csak pálinka is legyen ám, hogy fenn ne akadjon a torkunkon!

Éljenzés.

Hadnagy el.

ZÁSZLÓS (be): Mindenki vetközzék le, aztán egyenként sorakozzanak föl itt az ajtó előtt! Jobb kézben a behívójegy! Egyéb ruhaneműt senkin se lássak!

A regruták vetközni kezdenek.

2. jelenet

Laktanyaudvar

A még sötét színén ZÁSZLÓS (hangja): Ébresztő, föl! Ébresztő, föl!

A kivilágosodó színén a szakasz tagjai (köztük Táncos és Vitális) már egyenruhában gyülekeznek. Parancsra tornáznak.

ZÁSZLÓS (be): Négyes sorokban fölállni! Karhossznyira egymástól! Húzódjanak odább! Zárkózzanak föl ott hátul! Fölzárkózni, istállóját a paraszt fejüknek!... Térdet mélyen hajlíts! Egy! Fölemelkednek a lábujjaikra! Kettő! Lassan le-

ereszkedünk a sarkunkig... nem ülünk rá, hé! Nem ülünk rá! Háromra lassan emelkedünk... lassan... mint a fűszál, emberek, mint a fűszál... mi az ott, hé? Ilyen gyöngye legények maguk? Táncos! Vitális! Álljanak ide ki! Ide elém, ni! Hadd legyenek a szemem előtt!

Táncos és Vitális Zászlós elé állnak.

ZÁSZLÓS (Vitálishez): Mellső fekvőtámasz!

Vitális csinálja a fekvőtámaszokat.

ZÁSZLÓS (vezényel): Egy! Kettő! Egy! Kettő! Egy! Kettő! Egy...

Vitális hason fekve marad.

ZÁSZLÓS: Na, mi az, Vitális? Tovább!

VITÁLIS: Én nem osztán.

ZÁSZLÓS: Mi az, hogy nem?!

VITÁLIS: Azért nem... mert a megerőltetés a testgyakorlásban nem hasznos... de fölösleges...

ZÁSZLÓS (ordít): Igen? Fölösleges? Hát majd megtanítom én magát, hogy mi a fölösleges! Keljen föl onnan!

VITÁLIS: Azt lehet. (Fölkel.)

ZÁSZLÓS: Álljon be a sorba!

VITÁLIS: Be én.

ZÁSZLÓS (Táncoshoz): Na, Táncos, mutassa meg maga. Húsz fekvőtámasz. Gyerünk!

TÁNCOS: Zászlós úr annyiszor bírja?

ZÁSZLÓS: Bírom hát! (Levágja a földre és fölnyomja magát hússzor)

TÁNCOS: Hát a zászlós úr igazán érti a dolgát.

ZÁSZLÓS: No, most lássuk!

TÁNCOS (körülmenyesen hozzákezd, tízet megcsinál, föltápáskodik, leveri a kezéről a port)

ZÁSZLÓS: Csinálja csak tovább!

TÁNCOS (ingatja a fejét): Zászlós úr is csak hússzor csinálta.

ZÁSZLÓS: De maga csak tízszer!

TÁNCOS: Jó, jó... de ez a tíz nekem éppen anyyi, mint zászlós úrnak húsz. Mivelhogy a zászlós úr huszonnégy esztendő, én pedig immáron negyvennégy. Ami esztendőben dupla, az munkában feleset számít, tudja-e?

ZÁSZLÓS: Na, ezért még számolunk! *(A többi katonához)* Ma lögyakorlat lesz. Az egész század együtt kivonul! Sorakozó!

A katonák sorakoznak, menetelnek, majd egy soros oszlopban megállnak.

Két katona felállítja a céltáblákat.

ZÁSZLÓS *(Táncoshoz, puskával a kezében):* Volt már puska a keziben, ember?

TÁNCOS: Hásze vóni vót vaj egyszer.

ZÁSZLÓS *(átadja Táncosnak a fegyvert):* Ne úgy fogja, mint a seprűnyelet!... aztán a célgömb ott legyen ám az irányzék kivágásában, hallja! És a kettő együtt a feketében! De a szemét ne hunyja le, s a fejét ne kapja el, amikor elhúzza! Ne ijedjen meg, ha nagyot szól!

TÁNCOS: Igyekezni fogok. *(Lehasal, lő.)*

ZÁSZLÓS: Gondosan célozzon! Ne csak vaktában sütögesse, ember!

A céltáblalesők jelzik a találatot.

ZÁSZLÓS *(nevetve):* ...véletlenül eltalálta.

Táncos újra lő.

Új jelzés a találatról.

ZÁSZLÓS: Néné.

Táncos harmadszor, negyedszer, ötödször is teli-be találja a célpontot.

ZÁSZLÓS: Fene egye meg, gazemberje! Hagyod, hogy vesződjem veled?! Mi a foglalkozásod?

TÁNCOS: Vadőr.

ZÁSZLÓS *(kivesz a zsebéből egy csomag cigarettát):* Nesze! Láthatlanba megnyerted a versenyt. Most pedig add át a helyed a következőnek. *(Csíkihez)* Következő!

Csíki átveszi a puskát, és lő, mint az imént Táncos.

A céltáblalesők jeleznek.

Csíki a lögyakorlatot befejezve föláll.

ZÁSZLÓS: Táncos, hozzám!

Táncos kilép.

ZÁSZLÓS *(Táncoshoz):* A cigarettát meg kell osztani. Itt van egy, aki ugyanazt megtette. *(Csíkiire mutat)* ...ez méghozzá nem is vadőr, csak famunkás! *(A többi katonához)* Oszolj!

A katonák kimennek a színről.

TÁNCOS *(átadja Csíkinek a cigaretta felét):* Sok a nyest Csíkban?

CSÍKI: Akad.

TÁNCOS: De medve kevés, mi?

CSÍKI *(sértődötten):* Kevés? Annyi, mint nálunk, sehol sincsen!

TÁNCOS: Nana! Én a Kommandón minden hónap elsején lehúzám egynek a bőrit.

CSÍKI: Az is valami? Medveölés nélkül nálam nincs vasárnap!

ZÁSZLÓS *(hüledezve hallgatja őket):* Mit beszélnek maguk itten? Tán nem akarják azt mondani, hogy medvére vadásztak?

CSÍKI: Vadászott a keserűség.

TÁNCOS: Nem kell arra vadászni... csak éppen hogy meg kell lőni ökelmét, zászlós úr, kérem.

ZÁSZLÓS: Szívesen lőnék én is egyet.

Csíki és Táncos egymásra néznek.

TÁNCOS *(óvatosan):* Azt lehet...

CSÍKI: Csak nem a laktanyában...

ZÁSZLÓS: Egy vasárnap kiugorhatnánk valamerre.

TÁNCOS: Ajjaj... egy nap az kevés.

CSÍKI: Egy hónap eltelik, amíg a nyomát megjeljük.

ZÁSZLÓS (*szomorúan eltűnődik*): Én csak vasárnap mehetek...

CSÍKI: Az baj ám...

TÁNCOS: Bajnak baj... de még lehetne segíteni azon is.

ZÁSZLÓS: Hogyan?

TÁNCOS: ...de nehéz dolog... és ahhoz zászlós úrnak legalább százados kellene legyen.

ZÁSZLÓS: Miért?

TÁNCOS: Mert ahhoz hatalom kellene... csak-hogy nem zászlósi!

ZÁSZLÓS (*önérzetesen*): Mondja csak el... majd meglátom.

TÁNCOS: Hát az úgy lehetne megcsinálni csak is... ha én is, meg a koma is kaphatnánk egy heti szabadságot. Hú, akkor csudára meg lehetne csinálni! Mert ő is, meg én is utánanéznénk a medvéknek... kilesnök őket... s amelyikünk egy alkalmasra bukkan, az ... táviratban jelentené a zászlós úrnak a hét végire. Zászlós úr aztán csak ki kellene jöjjön... mondjuk, szombat este. S másnap hajnalban meglenne a medve, münk már eligazítanók azt... hát így lehetne.

ZÁSZLÓS: Egy hét szabadság. Az nehéz...

TÁNCOS (*sóhajttal*): Tudom én azt... azért is nem akartam előjönni vele. Mondottam én, hogy ahhoz a zászlós úr százados kellene legyen.

ZÁSZLÓS: Ha nincs a szobaparancsnoknak kifogása maguk ellen, talán megkapják tőlem a szabadságot. De aztán legyen ám medve!

CSÍKI: ...ha csak azon múlna!

ZÁSZLÓS (*szigorúan*): Lépjenek le! A többit majd meglátjuk! (*El.*)

CSÍKI: Bekapá a legyet... ez a zászlós.

TÁNCOS: A szabadság felől kétség nincsen, koma!

CSÍKI (*aggodalmasan*): ...de a medvével mi leszen akkor?

TÁNCOS: Hásze nálad szokva vannak a vasárnaphoz úgyis... csak meg kell húzzák a harangot, s már elébúvik.

CSÍKI: Jó, jó... ez most nem tréfa ám! Ha megkapjuk a hetet, medve is kerüljön a végire, mert ha nem, megég a bőrünk. Márpedig a medve nem ismeri a vezényszót.

TÁNCOS: Majd megtanítsuk néki addig... nálam annak idején még préfektusi nyelven is értettek a medvék, ha szükség volt. rá.

ZÁSZLÓS (*hangja*): Sorakozó! Irány a laktanya! Nóta! Egy! Kettő! Egy! Kettő!

Katonaének.

3. jelenet

Táncos háza

ROZÁL (*ruhát tereget az udvaron. Hirtelen bekiált a házba*): Mózsi! Nem hiszek a szememnek!

KICSI MÓZSI (*jön a házból*): Édesapám! (*Futni kezd*)

TÁNCOS (*be, fölkapja Kicsi Mózsit*)

KICSI MÓZSI: Megőrizte-é, édesapám, a hazát?

TÁNCOS: Amit reám bíztak vót, azt te ne félted!

KICSI MÓZSI: S több őrizés nincsen?

TÁNCOS: Egy hétig szünetet tartunk.

Rozál és Táncos megölelik egymást.

TÁNCOS (*Rozálhoz*): Üsd le vagy két csirkének a fejét... hadd ünnepeljük meg a sikeres őризést... meg a szünetjét... aztán megjáróm a vetéseket meg az erdőt... kedden megkapáljuk a törökbúzát, szerdán lekaszálok a szénát, aztán...

Lassú sötét.

4. jelenet

Táncos háza

TÁNCOS (*civil ruhában zsákot cipel a hátán az erdő felől. Rozálhoz*): Asszony! Estére csirkét süssél, s a tisztaszobában készítsél ágyat!

ROZÁL: Tán nem valami préfektus jön megint?

TÁNCOS: Több annál! Szakaszparancsnok!

KICSI MÓZSI: Tán nem az, aki hasmánt csúsztatta magát az udvaron körbe?

TÁNCOS: Engemet? Engemet senki... soha!

KICSI MÓZSI: Sze maga mesélte, hogyan tevő csúffá magikat egy olyan tiszt úr!

TÁNCOS: Mesélni meséltem, de nem engemet tett csúffá, hanem a szakaszt.

KICSI MÓZSI: Csakhogy maga is köztük vót!

TÁNCOS: Ne tudj annyit! Ami ott történt, az nem az embereknek szólt, hanem a ruhának.

KICSI MÓZSI (vihogva): ...a katonagúnyát elrejtjük akkor... nehogy rászabaduljon, mihelyst meglátja.

TÁNCOS: Eredj, hányd ki a ganét! Katonáskodni ráérsz nyolc esztendő múlva.

Vonatfütty, zakatolás.

CSÍKI (tömött hátizsákkal, lihegve Táncoshoz): Adjon Isten! Münk itt vagyunk, medve van-e?

TÁNCOS: A medvét maga ne féltse... (megemeli a kalapját) Isten hozta zászlós urat minálunk!

ZÁSZLÓS (be): Hát így civilben?

TÁNCOS: Ez a medvék miatt van.

ZÁSZLÓS: Van medve?

TÁNCOS (csodálkozva): Tán a táviratot meg se kapta?

ZÁSZLÓS: De azt meg... azért jöttem.

TÁNCOS: Akkor tán nem úgy adták le, ahogyan szólt?

ZÁSZLÓS (vidáman): Az volt benne: „a medve vasárnap kihallgatáson jelentkezik.”

TÁNCOS: Nohát akkor!

ZÁSZLÓS: Aztán hol van az a medve? ...hogyan akadt rá? ...mikor? Vajon ott lesz holnap is?

TÁNCOS: Ne féljen... sze tán székely medve ez is... átképzős... tudja, mi a regula.

Asztalhoz ülnek. Zászlós középre, jobbra Táncos, balra Csíki.

CSÍKI: Engem majdnem csúffá teve egy... minden éccaka ott garázdálkodott ökelme a csordába. Hol egy bornyút, hol egy tinót ütött le, s nem bírtak vele a pásztorok semmiképpen. Na, gondolom magamba, megállj! Fogom a puskát, s fölmegegyek éjszakára a csordához. Tova éjjél felé kezdenek ám vonyítani a kuttyák! Na, mondja az öreg Álózi, meggyűtt Nyikuláj. Vót egy kicsike hódvilág is, s hát ahogy kidugom a fejemet a kalibából, csak látom, hogy egy nagy rusnya állat veti magát neki a karámnak. Egyből kiverte a sasfát! Aztán elkap egy tinót, veszi a hátára, s már megyen is vele. Én se vótam rest, nyomulok utána, s be is értem még a tisztás végiben. Ráordítok: hujhá, öreg! Megáll erre, hallod... akkora, de akkora vót, hogy eltakarta még a hódat is! Veres vót a szeme, mint az eleven parázs, ahogy reám nézett. Emelem a puskát... csett! Húzom a másik ravaszt: csett! Hijj a teremtésit! Kaparom ki a töltéseket, kotrok a zsebembe másik után, de már akkor elbődül ökelme úgy, hogy még a csillagok is megijedének odafönt az égen. Aztán föláll két lábra, s nekem! Akkorára kitérte a száját, akár egy ajtó. Ilyen fogai vótak, ni! (Mutatja) Akár hiszik, akár nem: én bizony megijedék úgy, hogy még az inge is meghűlt a hátamon. Osztán csak kapom az üres puskát, s bénynomom a nyitott szájába neki! Úgy harapta le egyből a cső végét, mintha csak puliszkát rágott volna! Nyomom utána a többit! Esment leharapja! Esment nyomom tovább. S esment! S esment! Bizony már csak akkora vót az egész, mint egy jókora pisztoly, s hamarosan reám is sort kerített volna a beste barom, ha bele nem akad a foga az acélba! De biza beleakadott. Köpköd, prüszköl, rángatja a puskát s a puska végén engemet, hogy csak úgy röpdöstem a levegőben. De addigra meglelem én is a töltést a zsebemben, nyomom a puskába, húzom föl a kakast, s éppen mikor már az utolsó darabját is ette volna meg a csőnek... durr! Beleeresztém az egészet a szájába... hú, mi volt ott! Fél fejit elvitte a lövés, de még úgy is olyat pallott reám, hogy tova a bokrok között leltem magam napkeltére, mikor a szédülésből magamhoz tértem... két hónapig emelni se tudtam a fél karomat utána... de a medve már nem élt akkor.

Megölte volt még Álozi bá három kutyáját, egy bikkfát tövestül kicsavart, de aztán csak elejtette magát ökelme is. Akkorá vót, hüjj, nagyobb, mint egy ökör! Két ló nem bírta béhúzni a kalibához!

TÁNCOS (*tölt a poharakba*): Ez itt tinóval bé sem éri. Ökröt ütött le a múlt héten.

CSÍKI: Akkor nagy lehet ez is...

TÁNCOS: Két araszos a nyoma, s olyan orcátlan, hogy amikor meglássa az embert, már áll föl két lábra, és tátsa a száját.

CSÍKI (*szakértelemmel*): Vérmedve!

TÁNCOS (*Zászlósra köszönti a pálinkát*): Hát Isten tartsa meg azt, aki meglövi holnap!

ZÁSZLÓS: Hoztam húsz golyót a puskához.

TÁNCOS (*csóválja a fejét*): Meglehet, hogy elégséges lesz. Fontos, hogy a szívbé lőjön, pontosan. Akkor már nagy baja nem eshetik, mert tíz percnél tovább nem él, ha a szívbé lőnek.

ZÁSZLÓS: Ha a lapocka mögé céloz az ember... ott a szíve van, ugye?

TÁNCOS: Lapocka? Azt maga nem igen lássa annál. Amikor föláll két lábra, hogy leüsse, azt figyelje meg, hogy a szügyin elől merre vagyon megpödörve a szőr. Egy szőrforgója van neki az szíve fölött, érti-e? Ekkora csak ni... (*mutatja*) mint egy ötpengős, de négy-öt lépésről már láthassa jól. Azt célozza meg, akkor hiba nem lesz.

CSÍKI: Kés vagyon-e? Az kéznél legyen ám!

Zászlós elővesz egy jókora zsebkést.

CSÍKI (*kinyitja, és leméri a hosszát*): Hát a szívéig nem jut ugyan vele... de hát vitéz ember a zászlós úr, tudom én azt... egyet se félek...

Csönd.

ZÁSZLÓS: No, jó éjszakát! (*Lefekszik.*)

CSÍKI (*Táncoshoz, suttogva*): Félek a holnapi naptól.

TÁNCOS: Miért?

CSÍKI: Ha nem akadunk medvére, ez holnap bennünket ló meg haragjában!

TÁNCOS: Afelől aludhatik... de még három nap szabadságra is előkészítheti magát újólag...

Lassú sötét, majd félhomály.

Csíki öltözködik.

TÁNCOS (*mécsessel Zászlós ágyánál*): Ébresztő! ... Tessék igyekezni ám, mert a parancsnok úr már mozog az erdőben.

ZÁSZLÓS (*félálomban*): A hátzszakot visszük-e?

TÁNCOS: Attól függ, mi van benne.

ZÁSZLÓS (*öltözködik*): Ennivaló, innivaló meg három kézigránát.

TÁNCOS: Akkor visszük... a koma majd a hátára veszi.

Lassan világosodik.

Elindulnak. Elöl Táncos, középen Zászlós, hátul Csíki a hátzszakkal.

Visítózás hangja.

ZÁSZLÓS (*megtorpan*): Mi ez?

TÁNCOS (*súgva, Csíkihez*): Ugye mondtam, hogy az erdei tanyát meglátogassa ma éjjel...

CSÍKI (*szintén súgva Táncoshoz*): ...ejszen végzett valakivel...

ZÁSZLÓS: Tán nem ember sikoltozott az előbb?

TÁNCOS (*Zászlósra förmed*): Pszt! Ne lármázzék úgy, hanem gyűjjön csöndesen.

Ugyanazon az úton mennek, mint Táncos a prefektussal.

TÁNCOS (*visszafordul*): Halkan ám, szentségít a lábuknak! Töltve vagyon-e puska?

Zászlós bólínt.

TÁNCOS: Akkor gyűjjenek! De halkan.

Mennek tovább.

TÁNCOS (*Zászlóshoz*): Lássa-e?

ZÁSZLÓS (*idegesen*): Mit? Mit?

TÁNCOS: Ott, ni! (*Előre mutat, majd Csíkihez*) Maga lássa?

CSÍKI: Látni látom.

TÁNCOS (*Zászlóshoz*): Zászlós úr nem lássa még mindig?

ZÁSZLÓS: Nem.

TÁNCOS (*újra mutat előre*): Ott, ni. Most se lássa?

ZÁSZLÓS (*cérnavékony hangon*): A medve?

TÁNCOS: Nem is az ezredes úr! ...ott, ni! ...fene a szemit, hát még mindig nem lássa?

CSÍKI (*Zászlóshoz*): Ott hát! Eresszen már beléje egyet! Hű, mekkora barom!

ZÁSZLÓS: Hiába na, nem látom.

TÁNCOS: Hát úgy nem is lúni, ha nem lássa... akkor ejszen közelebb kell menni hozzája. (*Csíkihez*) Te kucorogj meg itten, a hátizsákkal együtt. De ha lövést hallasz, fussál, hogy legalább legyen, aki elmondja, hogy mi vót. (*Zászlóshoz*) Na, gyűjjön!

ZÁSZLÓS: Ne vegyem magamhoz a kézigránátokat?

TÁNCOS: Biza nem árt, ha van valami a keze ügyében.

Zászlós remegő kézzel bontja ki a hátizsákot, telerakja kézigránátokkal a zsebeit.

TÁNCOS (*Zászlóshoz*): Siessen már! Mind megszzebber húzódik közbe, s még elszelel a koma.

Táncos és Zászlós elindul fölfelé.

TÁNCOS (*néhány lépés után*): Láttá?

ZÁSZLÓS (*vacogva*): Micsodát?

TÁNCOS: A medvét! Most bújt el ott fent a szikla mögé. A sziklát se lássa?

ZÁSZLÓS: Azt látom.

TÁNCOS: Na... a mögött vagyon... meg kell közelítsük, de úgy, hogy ne vegye észre. Érti?

ZÁSZLÓS: Hogyan csináljuk?

TÁNCOS: Hát én megmondom, figyeljen csak ide! Maga úgyelve kússzék előre... egyenest an-

nak a sziklának neki... ért engem? De a hasán! Lapulva! Még a fejit se emelje föl, mert különben hiábavaló az egész! Én majd ott oldalról kerülök, hogyha el akarna menni, visszatereljem. Érti? Maga csak kússzék itt egyenesen felfele, ahogyan tanítják a katonáéknál... annak a sziklának neki, de végig a hasán... úgy, mert különben nem felelek! Kezdje is el, hadd lám!

Zászlós a földre veti magát, és kúszik fölfelé.

TÁNCOS: Lejjebb a fejit! Lejjebb a fejit! A fegyvert pedig ne kocogtassa a kövekhez!

Zászlós kúszik tovább.

Táncos visszamegy Csíkihez.

CSÍKI: Nem lesz bosszúság a végin?

TÁNCOS: Végy elő egy üveget.

CSÍKI (*kibontja a hátizsákot, kotorászni kezd benne*): Van több is!

TÁNCOS: Hadd lám!

Csíki pálinkás- és borosüvegeket vesz elő.

TÁNCOS (*kibontja az egyik pálinkásat*): Isten éltesen! (*Jót húz az üvegből*) A többit elteheted. Barack. Megkóstolhatod, hogy igazam van-e.

Csíki is iszik.

TÁNCOS (*a kúszó Zászlósra mutat*): Van-e anyni, mint tízszer a laktanyaudvar kereken?

CSÍKI: Van.

TÁNCOS: Akkor jó. (*Zsebre rakja az üveget*) Húzódj az erdön felfelé, ameddig a gerincre érkezel. Ott haladj ügyesen tovább, s találsz egy hosszúkás tisztást, amelyiknek a szélin juharok vannak. Ott heverj le, s aludj egyet. Délire münk es ott leszünk.

Csíki el.

Táncos elindul fölfelé a szikláig. Integtet Zászlós-nak.

Zászlós föltápáskodik.

TÁNCOS: Fusson már! Fusson már!

Zászlós fut.

TÁNCOS: Gyorsabban! ... ejnye, hát gyorsabban nem tud?! *(Bevonszolja Zászlóst a szikla mögé)* Itt volt ebben a percben... ne lármázzon már... jaj, jaj... mint egy vaddisznó, úgy megyen.

ZÁSZLÓS: ...mi ... mi történt?

TÁNCOS: Hogy mi? Még azt se tudja? Hát hol a medve?

Zászlós körülnéz.

TÁNCOS: Na hol? Azt mondja meg!

ZÁSZLÓS: ...én ...nem tudom.

TÁNCOS: Hát elment! El biza! Őkelme se apostol, hogy kivárja türelemmel, amíg valaki fölsétál hozzá nagy kényelmesen. Elment, na!

ZÁSZLÓS: Hát most mit csináljunk? *(Leül, zubbonyát kigombolja, törölgeti magáról a verejtéket)* ...nem voltam képes gyorsabban kúszni ezek között a fene gyökerek között... így is kiszakadt három helyen a nadrágom.

TÁNCOS: Mindegy, na... legelőször is tessék húzni egyet ebből... jót tesz az egészségnek. *(Átnyújtja a pálínkásüveget)*

Zászlós iszik.

TÁNCOS: Most pedig gyűjön velem!

Mennek a sűrű felé.

TÁNCOS *(súgva):* Na, itt üljön le! Addig el ne mozduljon, ameddig vagy a medve, vagy én el nem jövök magáért. Érti-e?

ZÁSZLÓS: Biztos, hogy idejön?

TÁNCOS: Hogy jön, arról én felelek. De egyéb-ről nem. *(Elmegy az alvó Csíkihez)* Hé! Ébresztő! Sorakozó!

CSÍKI *(talpra ugrik):* Mi? Hogy?

TÁNCOS: A foglalkozás elmarad, de az ebédki-osztást elkezdjük.

CSÍKI: Hát a zászlós úr?

TÁNCOS: Él még az is. Most tanulja az őrszolgálatot éppen.

CSÍKI: S a medvével mi lesz?

TÁNCOS: Attól függ, melyikkel?

CSÍKI: Hát amelyiket meg kell nekije lüni.

TÁNCOS: Az még nem tud róla egyelőre... de amelyeknek a bőrirel jövő héten visszatérünk Szeredára... annak a sonkájával már a rókák játszanak.

Zászlós leül, a puskát keresztbe fekteti a térdén, a kést és a kézigránátokat maga elé rakja.

Táncos és Csíki kibontják a hátizsákot. Esznek, megisznak két üveg bort, majd alszanak.

TÁNCOS *(fölébred, megböki Csíkit):* Ejszen azóta megtanulta a zászlós úr is, hogy mi az őrszolgálat. Kezdhetünk valamit mi es. Te maradj itt ügyesen. Törj egy rudat magadnak, s időnként kongasd meg azt a nagy szuvas fát ottan. Egyéb dolgod nincsen is. Ha én odalent az üverben kurjantani találok, akkor szünet nélkül döngessed. Ennyi.

Zászlós ledől, elalszik.

Fadöngetés hangja.

Zászlós felugrik.

HANG *(a távolból):* Huuj... hahuhuuuj... huuj, medve huji... vigyázni, zászlós úr, megyen a medve! ...huuj...

ZÁSZLÓS *(megragadja a puskáját. Vár. Meglátja a medvét. Motyog):* ...nem nagyobb egy borjúnál... csak hosszabb... *(rálő)*

Csörtetés hangja.

TÁNCOS *(lihegve):* Na, megvagon őkelme?

ZÁSZLÓS *(bizonytalanul):* Rálöttem...

TÁNCOS: Az a fő... a többit tessék csak reám bízni. Hol esett a lövés?

Zászlós megmutatja a helyet.

TÁNCOS *(fölemel valamit. Diadalmasan):* Itt a szóre! Benne vagon a lövés!

ZÁSZLÓS *(örömmel):* Igazán? Vér is van?

TÁNCOS: Lenne az is, ha vadászpuskából tetszett volna löni. De az ilyen acélhegyű golyó nem vérzik, tudom én már azt.

ZÁSZLÓS: Akkor hogyan találjuk meg?

TÁNCOS: Sze tán itt a nyoma!

ZÁSZLÓS: Gyerünk utána!

TÁNCOS: Zászlós úrnak könnyű, mert legényember. De nekem gyerekem van.

ZÁSZLÓS: Miért?

TÁNCOS: Hát csak azért, mert az ilyen sebzett medve, ha eléveszi az embert, ép csontot egyet se hagy. Menjen a zászlós úr, ha nem hiszi.

ZÁSZLÓS: Mit csináljunk akkor?

TÁNCOS: Meg kell várni ilyenkor, ameddig elpusztul.

ZÁSZLÓS: Az mennyi idő?

TÁNCOS (*felnéz az égre*): Azt bizony már csak holnap reggelre lehet számítani.

ZÁSZLÓS: Húha! Nekem a ma esti vonattal vissza kell utaznom! Vissza bizony, de még maguknak is. Holnap reggelre bent kell lennünk.

TÁNCOS: Hát ha úgy van, akkor jöjjön, menjünk! Különben nem vár meg a vonat. (*Indul.*)

ZÁSZLÓS: De a medvével mi lesz?

TÁNCOS: Azt megeszik a farkasok meg a rókák.

ZÁSZLÓS: Kár itt hagyni.

TÁNCOS: Hát biza elég kár... de ha menni kell, menni kell. A parancs: parancs.

ZÁSZLÓS: Tudja, mit? Én nem maradhatok semmiképpen, de... maga megkereshetné holnap ezt a medvét!

TÁNCOS: Ha a zászlós úrnak lejár a szabadsága, nekem is lejár...

ZÁSZLÓS: Az nem úgy van... nekem a százados úr adja a szabadságot, maga viszont tölem kapja.

TÁNCOS: Egymagamba nem sokra megyek úgysem... kihúzni a sűrűből... megnyúzni, levinni a bőrt...

ZÁSZLÓS: Hát itt a másik is!

TÁNCOS: Ha neki is parancsot tetszik adni rá... úgy már más...

Odaérnek Csíkihez.

Csíki kongatja a fát.

ZÁSZLÓS (*Csíkihez*): Ide figyeljen! Itt marad, és segítségére lesz Táncosnak a medve megkeresésében. Érti?

CSÍKI (*haptákba vágja magát*): Igenis, kérem!

ZÁSZLÓS: Majd együtt bevonulnak, ha elkészülnek mindennel. (*Táncoshoz*) Gondolja igazán, hogy megkerül a medve? Nem sok idő jutott a célzásra.

TÁNCOS: A lövés benne van! Ha egy hétig is az erdőt kell bújjam miatta, zászlós úr, kérem, akkor is béveszim a bőrit Szeredára!

ZÁSZLÓS: ...ha ez így lesz, kétszáz pengő üti a markát! De most gyerünk, mert lekések a vonatról, s abból nekem lesz bajom.

Előresiet.

TÁNCOS (*Csíkihez*): Na, koma... mikor a zászlós úrnak fölteszed a hátizsákját, maradj te is a vonaton, de úgy, hogy meg ne lásson ám! Aztán holnaphoz egy hét, reggel a szeredai állomáson találkozunk, érted?

CSÍKI: S a medvével mi lesz?

TÁNCOS: Annak a bőre besózva fent áll már a hiuban.

CSÍKI: Szóval hétfőn reggel.

TÁNCOS: Az állomáson. A pénzt pedig megfelezzük.

CSÍKI: Abból nekem nem jár, testvér! Elég nekem, ha egy hétig otthon lehetek.

TÁNCOS: De egy áldomást legalább megiszunk együtt. (*Előveszi a pálinkásüveget. Csíkinek nyújtja.*)

CSÍKI (*fölemeli az üveget*): A medve bőrire! (*Iszik.*)

TÁNCOS: Meg a zászlós úrra, te! Akit ejszen ki képeztünk vala a kúszásra is, futásra is, de még őrszolgálatra is.

Közben leérnek Táncos házához.

CSÍKI (*visszaadja az üveget*): ...szóval hétfőn (*Integet. El.*)

Mozdonyfütty. Vonatzakatozás.

Táncos integet, majd lassú sötét.

Vége